ANTONII STÖRCK,

SACRÆ CÆSAR. REG. APOST. MAJESTATIS CONSILIARII AULICI, ARCHIATRI, ET IN NOSOCOMIO CIVICO PAZMARIANO PHYSICI,

LIBELLUS SECUNDUS,

QUO CONFIRMATUR:

CICUTAM

NON SOLUM USU INTERNO TUTISSIME EXHIBERI, SED ET ESSE SIMUL REMEDIUM VALDE UTILE IN MULTIS MORBIS, QUI HUCUSQUE CURATU IMPOSSIBILES DICEBANTUR.

VINDOBONÆ,

TYPIS JOANNIS THOMÆ TRATTNER, CÆS. REG. MAJEST. AULÆ TYPOGRAPHI.

MDCCLXI.

AUGUSTISSIMÆ
ROMANORUM
IMPERATRICI
MARIÆ THERESIÆ,
&c. &c. &c.
DOMINÆ
SUÆ CLEMENTISSIMÆ

ANTONIUS STÖRCK.

AUGUSTISSIMA ROMANORUM
IMPERATRIX!

SUmma TUA *Clementia, qua primum de cicuta libellum accepiſti, me incitavit ad hunc laborem ulterius continuandum, perficiendum.*

Nova itaque tentamina cum eadem planta inſtitui, morborum hiſtorias & curationes magna diligentia adnotavi, & ex his ſecundum hoc volumen compoſui.

Valde utilia continentur, & demonſtratur evidenter poſſe diriſſimos morbos ſola cicuta levari, curari.

Multi nunc ſervantur ægri, qui ſine hoc remedio interiiſſent.

Cum vero omnia TIBI, AUGUSTISSIMA DOMINA! *ſint grata, quæ in emolumentum reipublicæ fiunt, ſpem habeo fore, ut & hocce opuſculum,* TUÆ MAJESTATI *ſacrum, benigne recipias.*

PRÆFATIO.

QUO ſæpius cicutam ægris exhibeo, eo majorem ſemper in hac planta virtutem & efficaciam admiror.

Innumeri fere ſunt morbi, in quibus optime convenit, conducit.

Nihilominus nequaquam opus eſt, ut multa cicutæ encomia hic recitem, cum ipſa experimenta, accuratiſſime inſtituta, loquantur.

Gratu-

Gratulabar mihi frequenter, & gaudebam multum, dum vidi ægros ab aliis pro perditis habitos, jamque fato relictos, mea cicuta revixiſſe, & convaluiſſe integerrime.

Quidne homini ſanitate charius?

Impendam propterea omne tempus, quod mihi a labore neceſſario ſuperfuerit, ad eruenda & detegenda talia remedia, quæ morbos graves & curatu ſumma difficiles debellarent, fugarent.

Nec inani felicis ſucceſſus ſpe alor.

Nil tamen, quod temerarium foret, audebo; ſed omnia & in brutis & in me experiar, antequam ea homini ægrotanti præbuero.

Et hac ratione ero tutus, ſecurus.

PRÆFATIO.

MUlti dantur morbi, quos nec antiqui medici, nec recentiores, in arte quamvis peritiſſimi, curare, noverunt; idque vel ideo, quum nullum adhuc remedium detectum fuit, quod his morbis debellandis ſufficeret.

Ut igitur ad ſimile remedium eruendum omnes noſtros intendamus nervos, ſuadet ratio, officium jubet.

An fors in plantis, quarum virtutes nos ignoramus, aut quas pro ſuſpectis habemus, ſimile quid latet?

Ego ſane! uſu *Cicutæ*, medicamentum tentaſſe, mihi videor, quod in ſolvendis inveteratis ſcirrhis, & in ſanandis cancris valde utile eſſe poterit.

B Neque

Neque tamen hujus plantæ vim ſpecificam hic deprædico, neque cujuſdam inventi gloriam ambio; ſed deſiderio unice, ut mei conatus in afflicti generis humani utilitatem & emolumentum cedant, & applicentur.

Quapropter nollem, quis invidia, aut ambitione experimenta turbet.

Opuſculum in tria capita dividitur:

Primum continet plantæ, et remedii deſcriptionem.

Secundum recenſet caſus, in quibus hoc remedium fuit adhibitum.

Tertium adfert quædam corollaria.

CAPUT I.

IN locis umbroſis & pinguibus, prope foſſas aggeresque agrorum, pratorumque ſepimenta creſcit planta umbellifera, quæ menſe Jul. floret. *Folia* ejus longis, craſſis, cavis pedunculis appenſa, plurifariam *Myrrhidis* modo in alas plurimas tenues, atrovirentes diviſa ſunt. *Culmus* procerus, ferulaceus, glaber, lævis, craſſus, intus inanis, dilute virens, nonnullis attamen ſubrubentibus veluti ſerpentum maculis reſperſus, ſupra tres non raro cubitos aſſurgit. *Umbellæ* faſtigia occupant.

Candidi in his ſunt *Floſculi*. *Semina* poſtea aniſi æmula, aliquanto candidiora. *Radix* dodrantalis, craſſitudinis digiti, quando caulem facit, cava eſt interius, prius autem ſolida. Odor eſt ingratus, fœtidus. Vide *Moriſon*, Tom. 3. p. 290.

Hanc herbam vocaverunt Botanici *Cicutam* vulgarem; & Germanico idiomate dicitur *Schirling*.

Plinius ſcribit caulem cicutæ viridem a multis impune comedi.

Rajus perhibet quendam nomine *Boulle* cicutæ radicem ad ſcrupulum unum in febribus malignis, & quartanis dediſſe, & omnibus diaphoreticis prætuliſſe.

Renealmus in Obſervat. 3. & 4. ad Scirrhos hepatis, lienis, pancreatis ſolvendos ſcrupulum unum aut drach. β. radicis cicutæ in ſubſtantia exhibuit; aut dedit infuſum cum drach.

j. vel

j. vel drach. ij. hujus radicis factum.

Multa emplaſtra & linimenta officinalia ſuccum cicutæ recipiunt.

Cæteroquin autem fere ab omnibus authoribus carbone nigro notatur, recenſetur inter venena, damnatur, atque ideo ex medicina penitus exulavit.

Copioſe ubique invenitur; nec tamen in hortis utilitatem aut locum habet, neque ad ſananda pecora, minus ad curandos homines nunc adhibebatur.

Hinc prodiit ſemper fruſtra, & ſine uſu iterum exaruit.

Novimus tamen omnes, nil a *Deo optimo* creatum eſſe, quod non foret bonum & utile:

Unde apud me ſtatui, hujus herbæ virtutes præ omnibus aliis experiri, atque ideo plurimos veteres ac recentiores ſcriptores hac ſuper re legi, & conſului.

Legendo autem inveni, hanc herbam uſu externo antiquis maxime temporibus ad tumores frigidos diſſipandos, ad ſcirrhos ſolvendos, cancrorumque dolores mitigandos magno cum effectu fuiſſe adhibitam.

Eam vero, interne datam, teterrimum venenum eſſe, omnes clamitarunt.

Prima itaque pericula externo uſu erant facienda.

Quapropter hanc herbam ſiccatam, & conſciſſam intra linteamina decuſſatis filis in matratium conſui, ſimile matratium in aqua ebulliente per aliquot minuta reliqui, dein, expreſſo ſuperfluo liquido, ad partes affectas calide applicui.

Hac ratione peſſimæ gangrænæ progreſſum aliquoties inhibui, & corruptum a ſano ſeparavi.

Qui

Qui talia matratia, aquæ incocta, ob ingratum fœtorem, aut natum inde pruritum ferre non poterant, iis lacti incocta adhibui.

Hæc dein facile tulerunt, nec quid mali experti ſunt, & omnes habuerunt levamen.

Viro ſexagenario, a multis annis doloribus podagricis divexato, non tantum ſimili fomento dolores mox ſedavi, ſed & tophos podagricos integre emollivi, & diſpuli.

Unde factum eſt, ut rediens podagra nec amplius adeo violenta, nec diuturna fuerit.

In annoſo rheumatiſmo, & dolore arthritico, pilulis poſtea deſcribendis, & fomento ex *Cicuta* ægris aliquoties magnum levamen attuli, quoſdam penitus liberavi.

Aliquos tamen, continuato licet uſu, nequaquam juvi; nemini autem, quantum ego novi, nocui.

In ſtrumis ſcirrhoſis, in indurationibus glandularum, mammarum, & in peſſimis cancris non exiguos effectus vidi, & expertus ſum.

Ubi tamen tumores inflammatorii, aut ſeroſi calidi adſunt, ibi tale fomentum ex cicuta minus convenit.

Poterit tamen & in his caſibus habere locum, ſi debitæ antea evacuationes fiant.

Emplaſtra, quæ ſuccum *Cicutæ* recipiunt, magnam quoque utilitatem in medicina habent, & talia ſæpe ſolvunt & diſſipant, quæ omnibus aliis reſiſtunt.

Unde ſuſpicari cœpi, an non in ſucco cicutæ vis illa ſolvens, penetrans, & diſcutiens lateret?

Succum igitur ex *Cicuta* expreſſi, & in vaſe terreo lentiſſimo igne in extractum inſpiſſavi. Hoc

Hoc extractum ilico in homine tentare, nefas erat.

Qua de cauſa cani parvo, famelico, ter de die dedi ſcrupulum unum hujus extracti & fruſtum carnis.

Sedulo tunc attendi, quænam in cane mutationes fierent.

Verum canis manſit ſanus, alacer, & magno deſiderio offam exſpectavit.

Secundo die, data eadem extracti quantitate, idem expertus ſum.

Neque tertio die malum in cane ſymptoma adverti.

His audacior redditus, in me ipſo experimentum feci.

Mane ac veſperi ſumſi granum unum hujus extracti, & vaſculum unum infuſi theæ hauſi deſuper.

Diætam tunc paulo ſtrictiorem obſervavi, ut ilico adverterem, ſi quid inſoliti in meo corpore fieret.

Tali

Tali doſi per octiduum continuavi, nec minimam inde moleſtiam ſenſi; fui agilis, robuſtus, optimam habui memoriam, appetii, placide dormivi.

Altera ſeptimana auxi doſin, & jam mane & veſperi duo grana deglutivi, neque inde quid mali aut inſoliti in meo corpore ortum eſt.

Jam ergo optimo jure & ſalva conſcientia hoc in aliis mihi licuit tentare.

Quæ autem radici cicutæ vis ineſſet? quoque ſcire volui.

Radix recens dum in taleolas diſcinditur, fundit lac, quod guſtu amarum & acre eſt.

Hujus lactis unam alteramve guttulam linguæ apice delibavi.

Mox lingua facta eſt rigida, intimuit, valde doluit, & ego nec verbum loqui poteram.

Siniſtro hoc eventu terrefactus multum timui.

Ex lectione tamen autorum memini, quod acida ſimilium medicamentorum viribus reſiſtant, & virulentiam enervent.

Hinc ſucco citri linguam totam ablui, & apicem hoc ſucco perfricui; quo facto, ſtatim magnum levamen percepi, abierunt dolores, tenſiones, & balbutire potui.

Poſt horæ quadrantem idem repetii, & tunc cœperam paulo liberius loqui.

Iteratis dein vicibus applicato hoc ſucco tandem poſt binas horas lingua libera facta eſt, & evanuit omnis metus.

An non igitur in lacte radicis maximum virus latet?

Radix exſiccata, & in pulverem redacta, minus nociva eſt.

Etenim hujus pulveris granum unum aut duo aliquoties ſine noxa aſſumſi.

Dum

Dum de his certus fui, pilulas ſequentes paravi:

℞. Herbæ recentis cicutæ q. ſ.

Exprimatur ſuccus, iſque recens lentiſſimo igne in vaſe terreo (ſæpius agitando, ne amburatur) coquatur ad ſpiſſi extracti conſiſtentiam, hoc extractum, ſ. q. pulveris foliorum cicutæ in maſſam pilularem ſubigatur; ex qua fiant pilulæ granorum duorum.

Si ex cicuta ſufficiente quantitate aquæ aliquamdiu cocta ſuccus exprimatur, tunc fit extractum minus efficax; attamen utile.

Pilulæ poſſunt argento vel auro obduci, vel diverſis pulveribus conſpergi, ut odor ingratus evitetur.

Vel idem extractum poterit in bolis, in miſtura, aut alia quacunque convenienti forma exhiberi, ne ægri diuturno uſu abhorreant, & defatigentur.

A minima doſi ſemper incepi, & ſub initium mane & veſperi unicam ſolummodo pilulam exhibui, tertió quartove die dedi ter talem pilulam.

Poſt octiduum ter de die cœpi duas dare, & hac ratione ſenſim (ſi neceſſitas id poſtulavit) augendo aſcendi, uſque dum ad drachmam unam, vel drachmam unam cum ſemiſſe ſpatio unius diei deveni.

Nil unquam mali obſervavi, licet has pilulas per unum alterumve annum & ultra, continuato uſu, etiam ſanis exhibuerim.

Subinde curam ſtatim majori pilularum doſi inchoavi, & viſo bono temperamento, & bonis viribus in initio ilico bis terve per diem dedi pilulas duas, tres aut quatuor.

Nihilominus præſtat ſemper parva doſi incipere, ſunt enim idioſyncraſiæ, quibus medicamenta maxime innocua nocent;

nocent; hinc ne his damnum inferamus, & ut ſenſim in naturæ ſimilium ægrorum cognitionem pertingamus, tuta via incedendum eſt.

Qualibet vice dum aſſumuntur pilulæ, datur unum alterumve vaſculum infuſi theæ, vel juſculi vitulini.

Si pulvis radicis *Cicutæ* ſufficienti quantitate mucilaginis Gummi trogacanthi in pilulas redigitur, exſurgit medicamentum valde efficax; verum majori tunc in utendo circumſpectione opus eſt.

CAPUT II.

CASUS I.

ADmodum formoſa puella a tribus annis geſſit parotidem ſiniſtram penitus ſcirrhoſam, colore purpuream, quandoque acute dolentem, quandoque ab

ab omni dolore immunem; magnitudine autem pugnum virilem hic tumor ſuperavit.

A diverſis medicis & chirurgis diverſa interna externaque remedia ſunt exhibita; verum omnia effectu caruerunt.

Tandem ægra acceſſit Dominum *Leber*, chirurgum noſocomii civici; hic me in conſilium vocavit.

Caſu & formulis, præſcriptis, rite examinatis vidimus, remedia maxime ſolventia, diſcutientia &c. interne æque ac externe fuiſſe adplicata.

Hoc igitur in genere nil amplius ſupereſſe concluſimus, quam ſpiritum frumenti cum mercurio ſublimento.

Unde, adpoſito externe emplaſtro de ladano, dedimus ſpiritum frumenti &c. atque præterea ægra copioſe haurire debuit decoctum radicis gram. cich. tarax. &c.

Per

Per tres ſeptimanas his diligentiſſime aſſumtis nullum omnino levamen, nullam prorſus mutationem deprehendimus.

Hinc ſtatuimus tentare pilulas e cicuta paratas.

Ab uno ſolummodo grano, mane & veſperi ſumendo, inchoavi, & ſingula vice unum alterumve vaſculum infuſi flor. ſamb. ſuperbibendum dedi.

Poſt octiduum rediit ægra plena ſolatio, & nobis læta narravit, oſtenditque, quod tumoris moles eſſet minor, mollior, mobilior.

Effectum mirati facile conceſſimus, ut ægra, ſuæ pulchritudinis recuperandæ avidiſſima, hoc remedium continuaret.

Elapſo altero octiduo nos denuo acceſſit, malum autem fere in eodem ſtatu fuit.

Qua-

Quapropter doſin auxi, & mane ac veſperi dedi binas pilulas.

Quo facto, intra triduum plus quam dimidia duritiei pars abiit.

Dein continuatio, in eadem doſi, hoc remedio intra ſex ſeptimanas omnis durities evanuit.

Verum remanſit ſaccus flaccidus, paſtaceus.

Dedi igitur purgans, & ſaccum flaccidum linteaminibus fumo aromatico ex maſtiche, olibano, myrrha &c. impraegnatis ſæpius perfricari juſſi; quod tantam habuit efficaciam, ut intra ſex circiter dies ſaccus totus abierit; unde puella ſuam priorem formoſitatem integre recuperavit.

Hac ratione curatam ad *Illuſtriſſimum Præſidem* adduxi, & ipſa *Ei* hiſtoriam totam enerravit.

CASUS SECUNDUS.

FOemina (30 aliquot ann.) jam a pluribus annis id incommodi habuit, quod mox ſub axillis, mox in inguinibus, mox in collo glandulæ intumuerint.

Applicato emplaſtro, ſumtoque medicamento purgante hi tumores ſub initium ſemper diſparuerunt; ſucceſſu autem temporis pertinaciores facti ſunt, & quandoque ex uſu emplaſtri in ulcera abierunt, quæ, effuſo copioſo ichore, poſt aliquot ſeptimanas ſponte iterum conſolidata ſunt.

Vires ægræ ſenſim diminuebantur, intumuerunt pedes, & glandulæ ſubaxillares; tandem mamma dextra quoque increvit, & tota ſcirrhoſa facta eſt.

Appoſito tunc emplaſtro mox dolor acutus mammam invaſit, durities abiit

abiit in tubera, acceſſit color purpureus, dein lividus; demum cutis, duobus in locis ſummo cum dolore rupta, efformavit bina ulcera cancroſa, fœtidiſſimo & acri ichore manantia.

Dolor quotidie circa veſperas multum eſt adauctus.

Varios medicos & chirurgos hæc ægra adiit, plurima aſſumſit remedia, nullum tamen unquam levamen percepit.

Demum die 14. Septembr. 1757. ad me venit, re bene examinata, hanc optimam pilulas experiundi occaſionem putavi, præbuique mane & veſperi pilulas binas, quarum quælibet granum unicum pondere habuit, atque his ſuperbibendum dedi infuſum foliorum veronicæ.

Vigeſimo ſecundo Septembr. vidi colorem lividum fere ubique in læte rubrum, hinc inde in naturalem eſſe

mutatum; dolores fuere multo mitiores, & fœtidi ichoris loco materies tenuis puriformis comparuit.

Secundo Octobr. color totius fere mammæ naturalis fuit, moles & durities erant minores, dolores exigui, pus bonum.

Decimo quarto Octobr. mamma iterum cœpit tumere, rubere, tendi, & magnis doloribus torqueri, puris loco ichor effluxit.

Dolui ſiniſtrum experimenti ſucceſſum; non tamen ſpem abjeci: etenim accurate inquirendo deprehendi, tempus menſtrui fluxus inſtare, mali igitur cauſam ex eo poſſe repeti, judicavi; hinc ſuaſi ægræ, ut pilulas ſine interruptione continuaret.

Altero die proruperunt menſes, mamma detumuit, rediit color naturalis, imminuti ſunt dolores; unde ægra in aſſumendo alacriter perexit

Vige-

Vigeſimo quarto Octobr. inveni mammam multo minorem, molliorem, pus bonum; juſſi, ut jam mane & veſperi pilulas tres aſſumeret.

Tertio Novembr. magna puris boni copia ex ulceribus prodiit, mamma fuit minor, ægra frequentes in mamma ſenſit formicationes, tumores ſub axilla dextra quoque fundi cœperunt.

Decimo nono Novembr. narravit ægra: quod menſes debito tempore fluxerint, & quod tunc mamma iterum intumuerit, & dolores majores eſſent orti; his tamen non territa pilulas ſemper continuavit.

Dum mammam conſpexi, deprehendi partem ſupra papillam mollitie & magnitudine fere naturalem, pars autem infra papillam lapidis inſtar dura adhuc fuit; dedi mane et veſperi pilulas quatuor.

Secundo Decembr. rediit ægra triſtis, & conquerens, quod ob acutiſſimos nocturnos in mamma dolores non poſſet dormire, quod appetitus eſſet penitus deletus, os amarum, glutinoſum, ructus fœtidi, frequentes.

Verum ægra horum ſymptomatum cauſam ſimul faſſa eſt; etenim dixit: ſe aliquot abhinc diebus carnem ſuillam fumo induratam, & braſſicam minus accurate coctam comediſſe, & ilico inde pondus in ventriculo, & nauſeam ortam eſſe, doloresque increviſſe.

Quapropter præſcripſi purgans ex rhei electi Scrup. ij. & crem. tart. Scrup. j. quod alvum quinquies movit, appetitum mox reſtituit, & reliqua ſymptomata mitigavit.

His factis, mane & veſperi quinque pilulas exhibui, quarum quælibet pondere duo grana habuit; hinc jam

longe

longe majorem copiam aſſumſit, quam antehac.

Decimo octavo Decembr. enarravit ægra, quod tempore fluxus menſtrui vix perceperit dolores, quodque color mammæ naturalis permanſerit.

Inquirendo tunc in tumorem infra axillam, tetigi, eum eſſe longe minorem, & valde mobilem; ulcera erant pura, & jam in ſanationem vergere videbantur, pus, quod fundebant, paucum erat, & optimæ conſiſtentiæ & coloris. Mammæ medietas ſupra papillam colore, magnitudine, & mollitie omnino naturalis fuit; verum medietas infra papillam, ad omnia rebellis, lapidea manſit; hinc de hujus reſolutione jam merito erat dubitandum; nihilominus ægra, viſo jam tanto progreſſu, ſe ſine interruptione diligentiſſime his pilulis uſuram promiſit, & rogavit, ut eas ipſi non denegarem.

Mane & veſperi ſex pilulas nunc exhibui.

Vigeſimo quarto Decembr. ægra ingentes dolores in mamma habuit, & mamma iterum tendi, & valde rubere cœpit.

Mala autem hæc ſymptomata tunc acceſſiſſe, affirmavit ægra, dum triduo abhinc mammæ ulcera, cruſtis craſſis obducta, coaluerunt, dumque liber materiei exitus fuit interclusus.

Igitur ad cruſtas has emolliendas mammæ impoſui emplaſtrum de ſpermate cete.

Altero die cruſtæ deciderunt, & ex ulceribus effluxit ſerum acre, dein pus prodiit, & mox tumor mammæ imminutus eſt, rubedo diſparuit, abiitque omnis dolor.

Decimo quinto Jan. durities infra papillam, quæ huc uſque immutata perſtitit, nunc cœpit fundi, ægra nullos dolores

dolores habuit, & menſtruus fluxus debito tempore rediit, nec ullum malum ſymptoma produxit.

Tertio Februar. ægra continuos ructus, nauſeam, præcordiorum anxietates, & in mamma majores dolores conqueſta eſt, dixitque, quod id experiatur ſemper, dum ex leguminibus quidquam aſſumit; mammam tamen quoad magnitudinem, colorem, mollitiem in eodem ſtatu deprehendi, quo fuit die 15. Jan.

Quoniam ventriculum ab aſſumtis oneratum adverti, purgans exhibui, quod magna cum euphoria operatum eſt; dein in uſu pilularum pergendum erat.

Vigeſimo quarto Febr. ægra admodum bene ſe habuit, ſcirrhus ſub axilla fuit multo minor, & ea durities, quæ infra mammæ papillam hæſit, inveniebatur mollior, & in ſex moleculas

culas diviſa, gaudebam tunc multum, quod & hic ſcirrhus, alias pertinaciſſimus, tandem mutaretur.

Decimo tertio Mart. omnia in eodem ſtatu ſine ulla mutatione inveni. Suaſi ideo, ut ter de die ſex pilulas ſumeret.

Decimo April. ſcirrhus infra papillam mollis fuit, neque moleculæ amplius diſtingui potuerunt, ulcera fuere multo minora, nitida, pus bonum.

Vigeſimo nono April. fere omnia in eodem ſtatu fuerunt; ægra rogavit, ut purgans præſcriberem, quoniam levem nauſeam & pondus ſentiret.

Dedi igitur Drachmam unicam rhei, quæ magnam copiam materiæ bilioſæ eduxit, & ægra dein belle habuit.

Vigeſimo quarto Maii mamma tota ad naturalem fere mollitiem, & magnitudinem rediit, ulcera cœperunt coire, & paucum ſolummodo, optimi coloris

&

& conſiſtentiæ, pus exſtillavit, tumor ſub axilla fuit exiguus.

Tertio Jul. mamma tota naturalis fuit, ulcera concreverunt, tumor ſub axilla vix amplius piſum adæquavit.

Juſſi, ut nunc a pilulis abſtineret, & rediret poſt aliquot ſeptimanas, ut hac ratione viderem, an mamma maneret bona? an iterum abiret in pejus?

Vigeſimo ſexto Auguſt. inveni omnia bona, & fœminam integre ſanam.

Statim ſub initium curæ, dein quinto menſe, tandem finita integra cura hanc fœminam ad *Illuſtriſſimum Baronem* van Swieten adduxi, ut experimenti progreſſum videret; lætabatur Is ſemper, & pro innata ſua benevolentia hanc ægram qualibet vice pecuniis remuneratus eſt.

CASUS TERTIUS.

FOemina, viginti quatuor annorum, ſemper alias ſana, ab anni ſpatio advertit in mamma dextra tuberculum durum, mobile, quod ſenſim adeo increvit, ut 12. Octobr. 1758. dum me acceſſit, ovum anſerinum magnitudine adæquaverit.

Examinando vidi perfectum ſcirrhum eſſe.

Præbui ideo mane & veſperi tres pilulas, quarum quælibet grana duo pondere habuit, juſſique, ut infuſum, qualecunque placeret, ſuperbiberet.

Vigeſimo quinto Octobr. ad me rediit, & inveni tumorem molliorem, paulo minorem; rogavit ægra an non liceret emplaſtrum adplicare, verum recuſavi, ut experirer quid pilulæ ſolæ efficerent,

cerent, & ſuaſi propterea, ut jam mane & veſperi quatuor pilulas aſſumeret.

Decimo ſexto Novembr. vidi ſcirrhum in plurimas moleculas molles diviſum, gaudebat fœmina de bono ſucceſſu. Menſtruum fluxum rite habuit, neque tempore menſtruo a pilulis abſtinuit, quoniam nullam inde turbam advertit.

Præſcripſi purgans, quod bene operatum eſt, & mamma notabiliter detumuit.

Dein juſſi eam pilulas continuare.

Decimo-quinto Decembr. rediit, & mamma fere naturalis fuit, exigua modo paſtacea moles ſupererat.

Tertio Jan. mamma erat penitus naturalis.

Tunc denuo præſcripſi purgans, & ab eo tempore hanc fœminam non amplius vidi.

CASUS

CASUS QUARTUS.

MEnſe Auguſt. 1758. virgo, 18. ann., ex morbo acuto in noſocomio convaluit, & poſtquam vires cœpit recuperare, ſenſit in mamma dextra ingentes dolores; hæc autem mamma jam a ſeſqui anni ſpatio lapidis inſtar dura fuit.

Dedi tunc pilulas ex Gum. ammon. ſapon. venet. ſal. polychr. rheo &c. externe chirurgus HAFFNER cataplaſma ex ſapone veneto, lacte ſoluto, applicuit.

Ab initio res in melius mutabatur, & mamma molleſcere cœpit, & dolores remiſerunt.

Poſthac vero iterum increverunt dolores, mamma denuo durior & purpurea facta eſt; tandem livuit, & poſt aliquot dies cutis rupta ulcus, ſordidum & multo fœtidiſſimo ichore manans, efformavit.

Hinc

Hinc externe fomentum ex foliis cicutæ adplicui, & interne dedi mane & veſperi tres pilulas, quarum quælibet grana duo pondere habuit.

Eodem adhuc die his remediis dolores multum imminuebantur.

Tertio die color lividus cœpit evaneſcere, & fœtidi ichoris loco tenue pus comparuit.

Septimo die toto mamma læte rubuit, ulcus fuit nitidum; dolores, qui per diem exigui erant, verſus veſperas pauliſper exacerbati ſunt; pus in ulcere jam nunc bonum deprehendebatur, & mamma mollior.

Decimo quinto die ulcus videbatur in ſanationem tendere, mamma multo mollior fuit, & color fere naturalis, dolores aut pauci, aut nulli.

Vigeſimo die mamma mole minor & mollior erat, & ulcus coaluit.

Vigeſimo

Vigeſimo quarto die aderant enormes dolores, qui ab eo tempore inceperunt, quo ulcus clauſum eſt.

Ad dolores mitigandos opio opus fuit.

Vigeſimo quinto die mamma circa papillam valde mollis erat, & quædam obſcura fluctuatio percepta eſt; noctu ob ingentes dolores opium denuo dari debuit.

Præterea tamen ab hoc die cepi mane & veſperi quatuor pilulas exhibere; & fomentum ex cicuta ſedulo adplicatum eſt.

Vigeſimo octavo die manifeſta erat fluctuatio, & dolores tunc acutiſſimi; rogavit ipſa ægra, ut mamma pertunderetur, quod &, me ſuadente, diligentiſſimus mei noſocomii chirurgus Haffner perfecit.

Puris boni ingens copia effluxit, dolores ilico remiſerunt, & mamma tota collapſa eſt, in ambitu ſolummodo quæ-

quædam ſcirrhoſæ portiones tangebantur; color mammæ naturalis fuit.

His factis, præter pilulas & fomentum ex cicuta nil adplicuimus, ut experiremur, quid his ſolis fieret.

Quotidie ſat magna puris boni copia prodiit, & ſcirrhoſæ portiones adeo cito diſſipatæ ſunt, ut quadrageſimo die ex iis nil fere ſuperfuerit, & ulcus mundum jam cepit ſanari.

Quinquageſimo die mamma ſana erat, & ulcus cicatrice obductum eſt.

Solis igitur his pilulis, & fomento ex cicuta hæc ægra integre curata fuit; neque unquam quid mali ex fomento aut pilulis percepit; alvus quotidie bene cocta prodiit, exceptis iis diebus, quibus opio utendum erat.

Sub finem purgans huic ægræ exhibui, quod magna cum euphoria alvum quater eduxit.

Poſt tres dein dies prima vice menſes citra vel minimum incommodum proruperunt, unde hæc, jam integre ſana, noſocomio valedixit.

CASUS QUINTUS.

FOemina, 28 ann., ſex ſeptimanis ab ultimo partu in mamma dextra duritiem & dolorem advertit, & infans ubera ſugens hanc mammam reſpuit.

Sub initium nil adplicuit præter linteamina, fumo aromatico imprægnata.

Quum autem duritiem increſcere, & dolores augeri percepit, emplaſtrum, mammæ adpoſuit, verum mamma inde rubuit, & dolores adeo acuti facti ſunt, ut miſera, noctu diuque, dormire non potuerit.

Tandem (8vo menſe) acceſſit febris, ſitis magna, & anxia reſpiratio; unde mater

mater cum infante ad meum noſocomium tranſlata eſt.

Infantem ilico a matre ſeparare ſtatueram; verum is nil cibi potuſve aſſumſit, & continuo vagitu vires amiſit; quam primum autem mammis iterum admotus eſt, quievit, & poſtea placide dormivit.

Hinc ægræ matris lac infanti erat concedendum.

Matri, quoniam febris magna fuit, & pulſus elevatus, durus, venam juſſi ſecari; mammæ dolenti cataplaſma emolliens applicui, & pro medicamento atque potu ordinario dedi decoctum reſolvens, nitroſum.

Intra binos dies dolor in mamma valde mitis factus eſt, & febris penitus deſiit.

Iiſdem remediis per tres adhuc dies continuavi, & tunc fere omnes dolores abfuerunt, durities vero manſit eadem,

 febris

febris non amplius rediit; unde medicamenta mutavi.

Externe jam adponebatur cataplaſma ex ſapone veneto, lacte ſoluto; pro medicamento interno data eſt miſtura ſequens:

℞. Sapon. venet. unc. β.
ſolv. in aq. flor. ſamb.
lib. j.
dein adde:
ſal. polychr. dr. β.
ſyrup. de cich. c. rheo
unc. ij. β.
m.
S. ſumat ægra omni bihorio
unciam unam.

Poſtquam per decem dies ſine interruptione hanc miſturam exhibui, nil mutatum in mamma inveni, & ægra ſenſim a medicamento abhorruit; infanti cæteroquin ſano glandulæ colli tumere, & indureſcere ceperunt.

Qua-

Quapropter matri ter de die tres pilulas ſumendas dedi, & juſſi copioſum infuſum flor. ſamb. deſuper hauriret.

Intra triduum jam adverti mammam in ſuperficie molliorem, & ægra dixit, quod liberius reſpiret, quod urina copioſius fluat.

Infans ubera matris ſugens nequaquam inde quid mali ſenſit.

Poſt octo dies inveni ſcirrhum mammæ in plures moleculas diviſum; infans incidit in levem diarrhœam; & mater jam non amplius tantam urinæ copiam reddidit.

Decimo quarto die mamma tota paſtacea fuit, ægra bene appetiit, alvum quotidie ſolito naturæ curſu, ut antehac, depoſuit; infans leni diarrhœa adhucdum laboravit, inde autem debilitatus non eſt, & colli glandulæ ſenſim ad naturalem ſtatum redierunt.

Vigeſimo quarto die mamma fere naturalis fuit, neque infans diarrhœa amplius vexabatur.

Trigeſimo die matri dedi drachmam unam rhei electi, unde probe purgata eſt; & poſt aliquot dies integre ſana cum ſano infante ex noſocomio diſceſſit.

Doſin pilularum non auxi, novem quotidie ſuffecerunt.

CASUS SEXTUS.

Viro, ſexaginta quatuor annorum, fœdiſſimus cancer ab angulo oris ſiniſtro ad aurem uſque omnia depaſcebat, remedia quæcunque tentata malum nequaquam inhibuerunt; ipſe cortex peruvianus effecit nihil.

Dedi igitur mane & veſperi pilulas ſex cum infuſo flor. ſamb. & externe appoſui emplaſtrum diapomphol.

Primo

Primo die æger nullum levamen habuit.

Secundo die dolores remiſerunt, æger noctu dormivit, neque ulcus tantopere fœtuit.

Tertio die copioſiſſimum ſerum acre ex ulcere effluxit, & labia prius valde tumida, detumuerunt.

Quarto die minor ichoris copia promanavit, & fœtor fuit exiguus.

Quinto die ichoris loco tenue pus comparuit, & ulcus ſatis purum videbatur.

Sexto, ſeptimo, octavo, nono die eadem obſervata ſunt, dolores erant pauci, appetitus bonus.

Decimo die dolores iterum majores fuerunt, ulceris labia erant tenſa, tumida, & valde rubra.

Duodecimo die denuo copioſum ſerum ex ulcere deſtillavit, unde dolores mitigati ſunt, & tumor labiorum imminutus.

Decimo tertio die ulcus iterum ſordidum fuit, tetrum odorem ſparſit, & magnum dolorem excitavit.

Decimo quarto die auxi pilularum doſin, atque mane & veſperi octo exhibui.

Decimo quinto die ulcus copioſiſſimo ſero manavit, & dolores multum decreverunt.

Decimo ſexto die aderat bonum pus neque ullum dolorem conqueſtus eſt æger.

Decimo ſeptimo die ulcus mundum videbatur, pus omnino bonum, dolor nullus.

Decimo octavo die idem obſervatum eſt.

Decimo nono die redierunt denuo magni dolores, intumuerunt ulceris labia; unde æger pertæſus rus abivit, & balneatori ſeſe confidit; hic autem emplaſtris & decoctis tantum effecit, ut cancer mox integram fere faciem occuparit,

parit, & miſerrimo ægro intra tres ſeptimanas adtulerit necem.

Sub uſu pilularum cancro limites ponebantur, etenim is neque in amplitudinem, neque profunditatem prorepſit; ilico autem in pejus ruit, dum æger a pilulis abſtinuit.

CASUS SEPTIMUS.

NObilis matrona venando Sclopetum paulo fortius ad mammam dextram adtruſit.

Dolorem inde magnum non habuit; ſed poſt unam alteramve ſeptimanam advertit in eadem mamma tuberculum, piſum magnitudine adæquans.

Hoc tuberculum citra dolorem ſenſim increvit ita, ut nucem juglandem multum ſuperaverit.

Hoc in ſtatu hæc matrona ad me mittebatur, & ilico, caſu examinato, mane & veſperi tres pilulas exhibui.

Octavo

Octavo die ad me rediit; inſpiciendo mammam, nil mutatum inveni.

Decimo ſexto die tuberculum in ſuperficie mollius apparuit; nullum unquam dolorem hæc matrona in mamma percepit; dum autem his pilulis uſa eſt, alvum quotidie præter conſuetudinem bis aut ter liquidam depoſuit, vires tamen inde diminutæ non ſunt, neque appetitus turbatus.

Poſt menſis ſpatium tuberculum mole minus, mollius, & longe mobilius videbatur.

Elapſo ſecundo menſe tuberculum fere $\frac{1}{2}$ minus erat, & molle, hinc pilulas ſedulo continuandas ſuaſi; verum ab hoc tempore hanc matronam non amplius vidi.

Sub uſu pilularum ſemper ſana fuit, menſes ipſi rite prodierunt, neque iis fluentibus pilulas neglexit, quoniam nullam inde noxam obſervavit.

CASUS

CASUS OCTAVUS.

FOemina, 43. ann., 22. Mart. 1759. me acceſſit, gerens mammam ſiniſtram admodum magnam, lapidis inſtar duram, immobilem, purpuream, hinc inde lividam, & acutiſſime dolentem; præterea brachium ejuſdem lateris præ dolore mammæ & tumore glandularum ſubaxillarium movere non potuit, reſpiratio inter ambulandum fuit brevis, difficilis, tuſſiculoſa.

Omnia ſigna cancrum occultum adeſſe teſtabantur.

Cauſam & originem hujus mali in maritum rejecit, qui, ſeſqui anno abhinc, cubitu in hanc mammam fortiter impegit; unde mox tuberculum natum eſt, quod in tantam molem accrevit, & abiit in cancrum.

Antequam huic fœminæ quid medicamenti exhibui, eam ad *Illuſt. Baronem*

VAN

VAN SWIETEN adduxi, qui rebus rite conſideratis caſum difficilem & experimento dignum agnovit, ſuaſitque, ut mane & veſperi tres pilulas darem, atque hanc fœminam omni decimo quarto die ad *Eum* mitterem, ut hac ratione de effectu eſſet certus.

Trigeſimo Mart. fœmina ad me rediit, dicens: dolores eſſe minores, cæteroquin vero mammam in priori ſtatu permanſiſſe.

Juſſi tunc ut mammam denudaret, & vidi ſtatim, colorem totius mammæ mutatum eſſe, ita quidem, ut ea ex parte, qua mamma purpurea fuit, nunc lætus rutilus color adeſſet, qua parte vero livida & ſubnigra fuit, nunc purpuraſceret; imo verſus axillam deprehendi mammam molliorem; hinc ſuaſi, ut pilulas ſedulo continuaret.

Sexto April. eam adduxi ad *Illuſtriſſ. Baronem* VAN SWIETEN; gaudebat *Is* ſum-

ſummopere de bono remedii effectu, etenim vidit manifeſte colorem, qui antehac cancroſus erat, jam hinc inde in naturalem mutari, aliis in locis læte rubere, & nullibi amplius livere. Dolores quoque minores eſſe fœmina affirmabat; verum reſpiratio manſit æque difficilis, tuſſiculoſa. *Illuſt. Baro* tangendo mammam ubique in margine molliorem, & minorem invenit; quapropter fœminam pecuniis donavit, ut in utendo alacriter pergeret.

Decimo tertio April. mamma iterum mollior, & paulo minor fuit; verum ſupra papillam erat quoddam ſpatium, tres pollices longum, duos latum, quod nullo modo mutabatur, & valde rubuit, & fuit immobile.

Juſſi tunc, ut ægra mane & veſperi quinque pilulas aſſumeret.

Vigeſimo April. cum ægra adivi *Illuſt.* VAN SWIETEN; conquerebatur tunc

tunc dolores per vices redeuntes, acute pungentes, rodentes, urentes; tuſſis fuit paulo frequentior, dixitque ægra quod tuſſiendo majorem in mamma dolorem ſentiret, quod pulmo cum mamma quaſi cohæreret, eamque tuſſiendo introrſum traheret.

Cæteroquin portio mammæ verſus axillam, ſeſqui pollicem lata, mollitie, colore, & magnitudine penitus naturalis erat; hinc *Illuſt.* VAN SWIETEN, mammæ duritiem glaciei inſtar fundi ajebat.

Nihilominus tamen tumor ſupra papillam immutatus perſtitit.

Tuſſi ſiccæ, ut pauliſper iretur obviam, tunc præter pilulas præſcripſi decoctum ex rad. alth. fol. alth. & ſyrupo alth.

Vigeſimo ſeptimo April. ægra eandem tuſſim, & eoſdem dolores conqueſta eſt; verum advertit ipſa, quod thoraculam longe arctius poſſit conſtringere,

ſtringere, quam ante quatuordecim dies, & hinc concluſit, mammam eſſe minorem.

In doſi pilularum, & in uſu decocti perreximus.

Quarto Maii denuo acceſſimus *Illuſtriſſimum Baronem*, mamma tota minor & mollior fuit, excepta ea duritie, quæ ſupra papillam coſtis firmiſſime adhæſit.

Decimo octavo Maii ægra melius ſe habuit, tuſſis fuit minus moleſta, dolores mediocres, mamma mollior. Durities ſupra papillam in eodem ſtatu permanſit; tuſſi autem ſputum glutinoſum prodire cepit.

Primo Junii *Illuſtriſſimus* VAN SWIETEN lætabatur, dum vidit mammam ad minimum $\frac{2}{3}$ eſſe minorem. Ægra autem conquerebatur dolores nocturnos, tuſſim noctu moleſtam; unde ſuaſit *Illuſtriſſimus*, ut veſperi ægræ maſſa pilularum de cynogloſſa exhiberetur.

De-

Decimo quinto Junii ægra rediit læta, dicens: quam jam bene dormiret, rarius tuſſiret, quod fere omnium dolorum eſſet expers; reſpiratio erat paulo liberior, ſputa purulenta prodierunt.

Durities ſupra papillam quoque cepit molleſcere.

Vigeſimo nono Junii ægra denuo liberius reſpiravit, ſputa purulenta facile rejecit, durities autem ſupra papillam fuit in eodem fere ſtatu. Hinc externe fomentum ex foliis cicutæ adplicui.

Decimo tertio Julii rediit conquerens, quod ex fomento applicato durities ſupra papillam incipiat exulcerari.

Dum mammam conſideravi, vidi, parvo in ſpatio epidermidem ſeceſſiſſe, cutim eſſe ruptam, & ichorem acrem exſtillare.

Dum autem in cauſam accuratius inquiſivi, faſſa eſt ægra, quod ingratum pruritum

pruritum & formicationem in mamma perceperit, quodque tunc partim unguibus, partim induſio duriorem mammæ partem fortiter fricuerit, & quod ab eo tempore ardorem ingentem ſenſerit, & ichoris ſtillicidium.

Fomentum juſſi continuare, & pilulas mane & veſperi octo dedi.

Vigeſimo Julii jam aderat ulcus ſat profundum, labia ulceris erant livida, ichor valde fœtuit, ægra habuit majores dolores, ſputis pus prodiit.

Vigeſimo ſeptimo Julii ulcus iterum profundius fuit, verum dolores remiſerunt, ichor effluens fœtuit, pus nullum aderat; fruſta autem lata, coriacea, dura, fœtida ex ulcere prodibant, hinc durities ſupra papillam, huc uſque ad omnia rebellis, exfoliatione minui videbatur.

Sputa purulenta copioſe proceſſerunt; tuſſis autem in ulcere tenſionem, & magnum dolorem excitavit.

Labia ulceris naturalem colorem ſenſim iterum recuperarunt.

Hoc in ſtatu hanc ægram ad meum noſocomium ſuſcepi.

Dominus *Haffner* chirurgus eam bis quotidie deligavit, & ulcus linteis carptis, infuſo cicutæ madidis, implevit; plurima quotidie fruſta coriacea exciderunt, & tumor multum imminutus eſt, ægra nullum dolorem habuit, ſine opio dormivit, de die autem frequenter tuſſivit, & ſputa purulenta egeſſit.

Quinto Auguſti in ulcere pus cepit comparere, fœtor fere omnis evanuit, & durities ſuppuratione minuebatur, labia ulceris erant pura, & optimum habebant colorem; vires ægræ erant ſatis bonæ, ſputa libere prodierunt, & reſpiratio fuit multo facilior.

Decimo

Decimo ſexto Auguſti ægram denuo ad *Illuſtriſſ. Baronem* VAN SWIETEN adduxi; mirabatur, quod ſcirrhus, antehac adeo pertinax, nunc benigna ſuppuratione minueretur, fecitque ſpem maximam, fore: ut conſumta hac pauca ſuperſtite duritie, ulcus ſponte conſolidaretur.

Et ſane, omnia ſucceſſerunt optime, & jam plurima ſanationis ſigna aderant.

Vigeſimo quarto Auguſti ægra denuo frequentiorem tuſſim, & inde in mamma magnos dolores conquerebatur; etenim dixit, quod mamma, quaſi chorda ligata, tuſſiendo verſus cavum pectoris acutiſſimo cum dolore traheretur; hinc noctes fuerunt iterum inquietæ, quare denuo ad opium confugiendum erat.

Dato opio ægra belle ſe habuit, appetiit, vires erant majores, tuſſis minus moleſta, ſputa facilia, purulenta.

 Secundo

Secundo Septembr. circa octavam matutinam vidi hanc ægram bono in ſtatu, extra lectum deambulantem, nec de dolore, nec de tuſſi conquerentem.

Eodem adhuc mane clanculum ab amicis vinum adferebatur, quod ægra abeuntibus amicis jejuno adhuc ventriculo avidiſſime hauſit; unde mox vertiginoſa vomuit, cecidit, & intra pauca minuta obiit apoplectica.

In dura & pia matre plurimas venas varicoſas invenimus, cerebellum copioſo, grumoſo ſanguine comprimebatur.

Pulmonis ſiniſtri lobus medius, totus ſcirrhoſus & gravis, repertus eſt, lobus autem ſuperior partim ſcirrhoſus, partim ſuppuratus.

Bini hi lobi cum pleura ex anteriori parte erant firmiſſime connati, nec ſine læſione inde potuerunt ſeparari.

Ulcus fuit purum, muſculi pectorales ſaniſſimi; labia ulceris optimum colorem

lorem habuerunt, & cum partibus vicinis denuo concreſcere, propiuſque ad ſe invicem accedere ceperunt; hinc nemo de integra hujus ulceris curatione dubitare potuiſſet.

CASUS NONUS.

FOemina (23. ann.) a binis annis in toto colli circuitu glandulas tumidas, & ſcirrhoſas habuit, & hac ratione collum craſſitie fere caput adæquavit.

Plurimæ ex his glandulis cancroſo ulcere corrodebantur.

Hæc ægra tentatis jam innumeris remediis, a diverſis medicis & chirurgis exhibitis, nullum levamen percepit, & tandem ad noſtrum noſocomium devenit.

Egregius chirurgus *Haffner* externe ea omnia adplicuit, quæ ars chirurgica indicavit, ſubminiſtravitque.

Ego præterea decocta copioſiſſima & pilulas ex gum. ferulac., reſin. lign. ſanct., ſapon. venet., terr. foliat tart., maſſ. pil. extr. cath. &c. exhibui.

Per ſex ſeptimanas hæc remedia diligentiſſime continuabantur, nullam tamen mali emendationem adverti.

Ulcera continuo fœtidum & malignum ichorem fuderunt; imo materies ichoroſa membranam celluloſam corroſit, & profundos ſinus ac fiſtulas produxit.

Demum his conſideratis, dedi ſpiritum frumenti cum mercurio ſublimato.

Ægra autem inde dolorem in pectore ſenſit, cepit tuſſitare, & conqueſta eſt in oſſe ſterno ardorem, licet copioſiſſima decocta ſimul hauſerit.

Nihilominus tamen in quartam ſeptimanam hunc ſpiritum continuavi, quoniam ſymptomata ex uſu hujus ſpiritus ſupervenientia, dein longe mitiora facta

facta ſunt; verum tunc levis ſalivatio orta eſt citra levamen.

Hinc & ab hoc remedio abſtinui, atque externe adplicui, fomentum ex cicuta, & præter infuſum heder. terr., veron., agrimon. &c. dedi ter de die pilulas quatuor.

Sexto die dolores remiſerunt, livor glandularum exulceratarum in lætam rubedinem tranſivit, ichor evanuit, & pus dilutum ejus loco viſum eſt.

Decimo die tumor colli & glandularum fuit longe minor, ulcera ſatis pura, pus bonum, ægra quiete dormivit, appetiit, nullos ſenſit dolores.

Vigeſimo primo die jam quædam ulcera cicatrice obducebantur, tumor colli fuit multo minor, glandulæ multæ jam naturales, ſinus minus profundi.

Juſſi tunc, ut ægra ter de die ſex pilulas aſſumeret.

Trigeſimo ſecundo die omnia iterum erant meliora, plurimi ſinus jam fuerant clauſi, binæ ſolummodo magnæ, calloſæ fiſtulæ in parte ſiniſtra ſupererant, quæ, arte chirurgica ſectæ, eodem fomento, & iiſdem pilulis intra quatuordecim dies percuratæ ſunt, & tunc fere omnes glandulæ ad naturalem ſtatum redierunt, nulla ſcirrhoſa durities amplius tangi potuit, pauca tantum paſtacea tubercula hinc inde reperta ſunt.

Dedi tunc ægræ purgans ex rhei dr. β. ſcammon. gr. viij. ſal polychr. gr. xv. quod ſexies alvum ſolvit, nec ægram debilitavit.

Poſthac per binas adhuc ſeptimanas ter de die ſex pilulas aſſumſit ægra, externe autem nil amplius adpoſitum eſt.

Finitis his binis ſeptimanis integra aderat ſanitas.

Men-

Menſtruus fluxus huic ægræ debito tempore ſemper rediit, neque pilulæ quidquam turbarunt.

Curatam hanc fœminam per tres adhuc ſeptimanas in noſocomio retinui, ut viderem, an glandularum tumores non redirent? vel an ſinus fors nimis mature clauſi, denuo recrudeſcerent?

Verum fœmina manſit ſaniſſima; unde eam ex noſocomio dimiſi; rogans tamen, ut apparente vel minimo tumore ilico ad me reverteretur.

Eſt autem jam ſeptimus menſis, quod eam non viderim.

CASUS DECIMUS.

VIrgini (18. ann.) glandulæ ſubmaxillares ſcirrhoſæ factæ ſunt, & quælibet fere ovum galinaceum magnitudine adæquavit.

Huic

Huic illico mane & veſperi ſex pilulas dedi, quibus integro menſe ſine omni omnino effectu uſa eſt.

Sexta ſeptimana primo tumores ceperunt emolliri, & minui.

Senſim dein in toto ambitu paſtacea mollities obſervata fuit.

Septima ſeptimana quotidie ter ſex pilulas exhibere cepi, præterea dedi omni octiduo purgans rhebarbarinum.

Hac ratione ſpatio trium menſium hæc ægra integre reſtituebatur.

CASUS UNDECIMUS.

FOemina (67. ann.) a binis annis fœdiſſimum apertum cancrum in mamma ſiniſtra habuit, qui tantæ erat amplitudinis, ut limbus ejus ſuperior fere maxillam inferiorem adtigerit, inferior autem ad ventrem uſque deſcenderit.

Illuſ-

Illuſtriſſimus Baro van Swieten, ſpectabilis Dominus Decanus de *Dietman*, celeberrimus anatomiæ Profeſſor *Gaſſer*, chirurgiæ Profeſſor Jaus, & alii, qui examini chirurgico in Domo *Univerſitatis* interfuerunt, hanc miſerrimam fœminam primo viderunt, eamque die vigeſimo Junii 1759. ad me miſerunt.

Mamma tota fuit ex fuſco nigra, tuberoſa, ichor vel eminus teterrime fœtuit, ægra nec appetiit, nec præ dolore potuit dormire.

Juſſi, ut mane & veſperi pilulas quatuor aſſumeret, & externe de die applicui fomentum ex foliis cicutæ, noctu vero emplaſtrum diapompholygos.

Vigeſimo octavo Junii, rediit, & ſummo cum gaudio enarravit, quod non amplius tantopere doleret, noctu placide dormiret, neque tantum ac antea fœtorem adverteret.

Mam-

Mammam inſpiciendo ichoris loco pus tenue obſervavi.

Sexto Julii color mammæ fuit rutilus, pus bonum, moles minor, fœtor exiguus; hinc ægra ſe ſtrenue continuaturam promiſit, & infinitas egit gratias.

Decimo quarto Julii cancer fuit multo minor, pus bonum, fœtor nullus, color bonus, & ægra dixit, quod interim magna fruſta, ex mamma ſeparata, ceciderint, quod omni altero vel tertio die ingens ſeri copia ex mamma prodeat, quodque tunc moles mammæ viſibiliter concidat.

Vigeſimo ſecundo Julii omnia iterum erant meliora, & ægra de nullo incommodo conqueſta eſt.

Poſtea, dum examen medicum fuit, hanc ægram denuo ad Domum *Univerſitatis* adduxi.

Illuſ-

Illuſtriſſimus van Swieten, ſpectabilis Dominus Decanus, omneſque Medicinæ Profeſſores, qui hanc miſeram antea viderunt, egregium effectum, & celerem mutationem mirati ſunt.

Etenim color mammæ erat optimus, fœtor fere nullus, pus bonum, cancri moles $\frac{1}{2}$ minor.

Illuſtriſſ. van Swieten tunc hanc ægram auro donavit, & blandis verbis hortatus eſt, ut in uſu ſedulo pergeret.

Tertio Auguſti mamma iterum minor videbatur, verum noctes erant inquietæ ob dolores, circa veſperas revertentes, hinc dandum fuit paregoricum, quod omnes turbas mox ſedavit.

Fomento ex cicuta, & pilulis in eadem ſemper doſi continuatum eſt.

Decimo quinto Auguſti mamma cancroſa pugnum virilem magnitudine adhuc pauliſper ſuperavit; pus aderat bonum, fœtor nullus, vires (ratione habita ætatis) bonæ. Vi-

Vigeſimo ſexto Auguſti denuo *Illuſt.* van Swieten adivimus, vidit is omnia eſſe valde bona, unde lætabatur, & ſpem dedit maximam, fore: ut intra paucas ſeptimanas (ſi res ſemper ita pergeret) cancer penitus funderetur.

Secundo Septembris ægra omni ex parte bene ſe habuit, cancer pugnum non amplius adæquavit.

Sexto Septembris miſit ad me, nunciatura, quod tempore matutino ſedens in platea & fructus horæos vendens a ſubito violento vento ingens frigus per omnes corporis partes ſenſerit, quod mox orti ſint enormes ventris dolores, quos ſequebatur alvi fluxus admodum copioſus & dolens, atque vires conciderunt ilico.

Juſſi, ut ſtatim a pilulis abſtineret, & medicamenta ſimili in morbo convenientia præſcripſi.

Altero mane mihi ſignificari curavit, quod alvi fluxus, & dolores eſſent æque violenti, quod cum alvo prodeat ſanguis, quod ſitis ſit magna, & accedat frequens animi deliquium.

Unde ego & Dominus *Leber* chirurgus eam eodem adhuc mane acceſſimus, & quæcunque ego interne aut externe utilia credidi, ſumma cum attentione adhibui, verum in omnibus fui fruſtra.

Tertio die facies facta eſt cadaveroſa, & quarto die miſera obiit.

Mammam poſt mortem abſcidit Dominus *Leber*, eamque ad domum *Univerſitatis* adtulit, dum denuo examen medicum fuit.

Tunc vidit *Illuſtriſſ.* VAN SWIETEN, & omnes Medicinæ Profeſſores celerem & optimum in hoc deſperato caſu effectum; unde doluerunt, felicem experimenti progreſſum fortuita morte turbatum eſſe.

CASUS

CASUS DUODECIMUS.

DIE quarto April. 1759. celeb. Profeſſor de HAEN fœminam ad me miſit, cujus collum innumeri ſcirrhi occuparunt, quorum plurimi erant maligne exulcerati.

Mamma ſiniſtra quoque tota ſcirrhoſa fuit, & ea ex parte, qua axillam ſpectabat, livido ac purpureo colore tincta; ibidemque ex anguſto foramine copioſus, ardens & erodens ichor effluxit.

Præterea & ſub axillis, & in inguinibus multi, diverſæ magnitudinis, ſcirrhi latuerunt.

Sub initium ſtatim ter de dic quatuor pilulas huic fœminæ dedi, & infuſum herbæ veronicæ ſuperbibendum.

Decimo quarto die ægra rediit, & dixit, quod ex uſu harum pilularum ſcirrhi exulcerati longe majorem ichoris

ris copiam ſuderint; verum quod ichor effluendo ne minimum ardorem in cute excitaverit.

Scirrhorum color, antea lividus, nunc naturalis aut rutilus fuit, moles quoque multo minor, major autem colli & glandularum mobilitas.

Ægra quoque ſub axillis levamen habuit, etenim brachia facilius movere, & ſine dolore (quod antea erat impoſſible) arctius corporis trunco applicare potuit.

In mamma color lividus fere totus diſparuit, & mamma fuit mollior, mole minor, & ex anguſta illius apertura bonum pus prodiit.

In eadem pilularum doſi continuandum tunc putavi, & dedi tantam quantitatem, ut per tres ſeptimanas ſufficerent, ne ægra, e longinquo habitans, toties deberet redire.

Abſumtis his pilulis rediit, & multi ſcirrhi jam penitus evanuerunt, ulcera plurima bona cicatrice erant obducta; ſub axillis, & in inguinibus tubercula fuerunt valde parva, omnia mobilia, nullo modo dolentia.

Mamma & mole & duritie fere naturalis fuit, & per aperturam paucum pus exprimi potuit.

Pro integro menſe tunc copiam pilularum exhibui, non tamen auxi doſin.

Menſe elapſo rediit ægra, rogans: an pilulas adhucdum deberet continuare, quoniam neque in collo, neque ſub axillis aut inguinibus, neque in mamma quid doloris aut incommodi ſentiret. Quoniam ulcera eſſent omnia ſanata, & ſcirrhi adeo parvi, ut jam hos ſine omni moleſtia ferre poſſet.

Dum mammam conſideravi, inveni eam penitus naturalem, apertura erat optime conſolidata, verſus axillam tuberculum,

berculum, ob parvitatem vix ſenſibile, tangebatur.

Ulcera colli firmas cicatrices habuerunt, ſcirrhi vel abierunt penitus, vel fuerunt adeo parvi, ut nec ſeptima pars amplius ſuperfuerit.

Sub axillis unum alterumve tuberculum, piſi magnitudine, repertum eſt, cætera erant omnia mollia, naturalia.

In inguinibus dixit ægra, quod omnis tumor diſparuerit, & quod nunc liberrime ambularet.

Dedi denuo pro quatuor ſeptimanis pilulas, & juſſi his abſumtis rediret.

Verum eam adhucdum exſpecto.

CASUS DECIMUS TERTIUS.

VIrgo, 18. ann., a multis annis parotides, glandulas ſubmaxillares, totiuſque colli ſcirrhoſas & adeo tumidas habuit, ut collum craſſitie caput multum exceſſerit.

Remedia, ab expertiſſimis medicis ac chirurgis præſcripta, nihil omnino juverunt.

Imo plurimæ partes cœperunt livere, vehementer dolere, tandem in cancroſa & fœtida ulcera abire; acceſſit ſudor nocturnus, virium dejectio, tabes.

Licet hæc ægra ab illis, in quorum ſervitiis fuit, multum fuerit amata, nihilominus ob tam horrendas exulcerationes, ob ingentem & malignum fœtorem, atque inde timendum contagium, in noſtrum noſocomium tranſferri debuit.

Ego & Dominus *Haffner* chirurgus inter hos ſcirrhos & ulcera innumeros ſinus & fiſtulas invenimus, præterea ægra fuit valde debilis, & conqueſta eſt, quod ob dolores nocturnos dormire nunquam poſſet.

Hinc veſperi opio utendum erat.

De die autem bis exhibui tres pilulas cum infuſo hederæ terreſtris, ſcabioſæ, veronicæ & multo lacte. Externe adplicuimus fomentum ex cicuta.

Tertio die dolores jam longe erant mitiores, ichor copioſus profluxit, acer quidem, ſed minus fœtens, & collum pauliſper detumuit.

Octavo die hinc inde bonum pus comparuit, glandulæ plurimæ mobiles factæ ſunt, & ægra ſine opio cœpit dormire, ſudor nocturnus quoque minus copioſus fuit.

Decimo quarto die fere ubique bonum pus fuit, & tumores ſcirrhoſi minores.

Auxi tunc pilularum doſin, & manu ac veſperi quatuor dedi; fomentum ex cicuta ſedulo applicatum eſt.

Trigeſimo die ſudor nocturnus ceſſavit penitus, multi ſinus jam erant clauſi, ulcera optimum habuerunt colorem,

& quædam jam ad ſanationem vergebant; tres autem aderant fiſtulæ calloſæ, quæ arte chirurgica debuerunt ſecari.

Quadrageſimo quarto die jam quædam ulcera coaluerunt, reliqua dederunt pus bonum, tumor colli fuit multo minor, ægra appetitum & vires recuperavit.

Sexageſimo die ulcera fere omnia erant clauſa, collum detumuit, & cutis colorem habuit naturalem, omnes glandulæ fuerunt minores, mobiles; verum ſupra claviculam ſiniſtram hæſit ſcirrhus magnitudine ovum anſerinum ſuperans, & percuſſus edens ſonitum cartilaginis, tumor hicce toto hoc tempore ex uſu remediorum nullo modo mutatus eſt.

Septuageſimo quarto die multi ſcirrhi in plures moleculas diviſi reperiebantur; in ſiniſtra colli parte una glandula

dula denuo abiit in ulcus, & per tres dies materiam ſuppurulentam fudit; poſtea totus ſaccus collabebatur, & intra paucos dies cicatrix formata eſt.

Nonageſimo die collum jam in pluribus locis naturalem mollitiem & magnitudinem habuit, neque decima tumoris pars amplius ſuperfuit. Scirrhus tamen ſupra claviculam in eodem ſtatu permanſit, & quoniam mobilis fuit, atque omni medicamentorum vi reſtitit, eum ſcalpello voluimus auferre; aſt ægra renuit, & quum jam ſatis robuſta fuit, & collum commode movere potuit, e noſocomio ad ſuos rediit.

Per binos menſes tunc ab omni medicamento abſtinuit, & toto hoc tempore ſcirrhi nec majores nec minores facti ſunt.

Tandem me iterum acceſſit, rogatura: an non & in ſuo ſervitio pilulis uti liceret?

Suaſi ilico & dedi mane ac veſperi tres ſumendas.

Poſt tres ſeptimanas, abſumtis pilulis, ad me rediit, & ſcirrhi erant minores, mobiliores.

Finita quinta ſeptimana ægra denuo ad me acceſſit, mihique magno cum gaudio oſtendit, quod pertinaciſſimus ſcirrhus ſupra claviculam ſiniſtram, quem antea cartilagineum credidimus, nunc eſſet minor, & diviſus in ſex tubercula.

Mirabar effectum, quem jam longo tempore exoptavi; ſuaſique, ut nunc mane & veſperi quatuor pilulas ſumeret.

Poſt quatuor ſeptimanas hanc ægram iterum vidi, & erant omnia meliora.

Jam in quintum menſem his pilulis utitur, & nunc jam ter de die ſumit ſex, nil mali inde ſentit, robuſta eſt, bene dormit, libere reſpirat, quod antea

tea non potuit, bene appetit, alvus prodit quotidie naturalis & rite cocta, ſcirrhi ſuperſtites ſenſim minuuntur, & omnia, lentam quidem, attamen integram ſanationem promittunt.

CASUS DECIMUS QUARTUS.

DIE 12. Septembr. 1759. me adivit fœmina, 40. ann., cujus mamma dextra ſex abhinc ſeptimanis intumuit, & abiit in ſcirrhum.

Doctiſſimus medicus *Collin*, qui me ſua præſentia tunc honoravit, hanc fœminam ſimul vidit.

Statim in principio dedi ter de die pilulas tres, & juſſi, poſt octiduum rediret.

Rediit tunc ægra plena ſolatio, quoniam ſcirrhus erat mollior, & mobilior.

Suaſi, ut diligenter continuaret.

Spatio trium ſeptimanorum feci, ut redeunte ægra adeſſet iterum Dominus *Collin*,

Collin, qui ſummopere miratus eſt celerem in hac fœmina effectum, etenim jam plus quam dimidia ſcirrhi pars evanuerat.

Pro integro menſe tunc ſufficientem pilularum copiam dedi, ne ægra, quæ integra fere hora abhinc habitavit, toties me accedere cogeretur.

Abſumtis his pilulis ſcirrhus vix amplius ovi magnitudinem habuit.

Præſcripſi tunc purgans, & pro altero menſe iterum pilulas ſuppeditavi.

Finito hoc menſe, magno cum deſiderio hanc fœminam expectavi, verum non amplius rediit.

CASUS DECIMUS QUINTUS.

VIR (53. ann.) ex impuro coitu malum venereum contraxit, idque partim ex pudore, partim ex pecuniarum defectu neglexit.

Tan-

Tandem intumuit teſticulus ſiniſter, vehementer doluit, & totus ſcirrhoſus factus eſt; & membrum virile in tantam molem excrevit, ut penem equinum longe ſuperaverit.

Denique tribus in locis ex membro fungoſæ excreſcentiæ ortæ ſunt, quæ brevi in fœdiſſimos cancros abierunt.

Scrotum ipſum cancroſo ulcere fuit exeſum, atque teſticulus ſiniſter totus nudus, exulceratus, cancroſus ex ſcroto pependit.

Hinc miſer nec quiete jacere, nec præ dolore dormire, minus autem ambulare potuit.

Unde peſſimis his in circumſtantiis in noſtrum noſocomium ingerebatur.

Dum ego & Dominus *Haffner* chirurgus has partes inſpeximus, horruimus præ fœtore; teſticulus ſiniſter ex ſcroto propendens totus erat cancroſus, & major, quam duo pugni viriles.

Nec

Nec penis, nec ſcrotum, nec teſticulus rudiorem adtactum tulerunt, etenim prodiit ilico copioſiſſimus ſanguis.

Æger præ debilitate ſæpius animi deliquium paſſus eſt; fœtor autem tantus fuit, ut inter alios ægros hunc relinquere non potuerimus, ſed cogebamur eum ſeparatim ponere.

Sub initium quotidie unciam j. β. corticis peruviani exhibui, ut hac ratione acrimonia corrigeretur, corruptumque a ſano ſecederet.

Verum quarto die æger corticem, quacunque forma exhibitum, ulterius ſumere renuit, neque inde vidimus levamen aut ullum mutationem; imo vires ægri magis conciderunt, & appetitus deletus eſt.

Deſperato igitur hoc in caſu pilulas & fomentum ex cicuta tentare concluſi.

In principio ſtatim ter de die ſex pilulas præbui, & partes affectas fomento diligentiſſime feci foveri.

Eadem veſpera remiſerunt dolores, & miſer ſponte cepit dormire.

Altero die jam multa fruſta putrida ſeparabantur, penis detumuit, nec tantus fœtor amplius aderat.

Tertio die omnia iterum fuerunt meliora.

Quarto die in omnibus cancroſis ulceribus pus bonum erat, penis plus quam dimidiam partem ſuæ magnitudinis amiſit, teſticulus quoque minor & mollior fuit, ulcera habuerunt pulchrum colorem, æger ſine paregorico dormivit, & cepit appetere.

Octavo die penis ad naturalem fere magnitudinem rediit, partes cancroſæ erant multum emendatæ, pus ubique bonum eſſe continuavit, ex ſcroto magna fruſta ſeceſſerunt, teſticulus fuit mollis,

mollis, & vix amplius ovum magnitudine adæquavit.

Duodecimo die omnia iterum erant meliora.

Decimo octavo die nil cancroſi amplius videri potuit; teſticulus naturalem molem & mollitiem recuperavit, & illud, quod cancroſo ulcere depaſtum erat, recreſcere viſum eſt.

Scroti labia, optimi coloris, coire ceperunt; in pene, loco cancroſarum excreſcentiarum, jam plana & puriſſima ulcera inveniebantur.

Omnes ægri actiones multo erant meliores, vires majores.

His igitur pilulis (eadem ſemper doſi) & fomento ex cicuta in trigeſimum diem continuavi, & tunc ſcrotum erat integre ſanatum, & ulcera penis multo minora, nitida.

Æger autem quotidie circa veſperas ingrato pruritu per totum corpus vexabatur;

batur; hinc ne quid venerei, intra ſanguinem latitantis, alias triſtes tragœdias luderet, remediis antivenereis reliquam curam perfeci.

Hoc in caſu pilulæ & fomentum plus præſtiterunt, quam ſperare unquam licuiſſet.

Doctiſſimus caſtrenſis medicus *Kollman*, Dominus *Leber* chirurgus noſocomii civici, *Frater Abdon* chirurgus apud fratres miſericordes in Leopoldina, aliique mei in hac arte amici, quos ad hunc ægrum videndum adduxi, celeres & vix ſperandos effectus vehementer ſunt mirati.

CASUS DECIMUS SEXTUS.

FOemina (36. ann.) ex cauſa ignota binas in colli parte ſiniſtra fiſtulas habuit, quæ tam numeroſos & mirabiles ſinus produxerunt, ut dexterrimus Dominus *Haffner* ſtylo ſuo ad lin-

linguam, ſternum, & inter œſophagum & aſperam arteriam ad oppoſitam colli partem potuerit penetrare; & quod magis erat mirandum, hi ſinus per totum thoracem diſtribuebantur.

Etenim dum in fiſtulas arte chirurgica injectiones fiebant, ſenſit ægra, eas ex parte anteriore ad ſcrobiculum cordis, ex poſteriori autem ad lumbos uſque penetrare.

Quod optimus chirurgus facile credidit, nam, ut hi ſinus replerentur, ſex unciis materiæ injiciendæ plerumque opus fuit.

Ad hoc malum percurandum tentavimus omnia, quæ nobis videbantur congrua, & quæ authores optimi ſimili in caſu commendarunt.

Verum omni omnino effectu caruimus, & poſtquam per integros ſex menſes variis decoctis, injectionibus, fomentis, aliiſque remediis miſeram fruſ-

tra

tra divexavimus, acceſſerunt ingentes dolores, & corpus cepit contabeſcere.

Qua de cauſa ego & Dominus *Haffner* concluſimus herbam cicutæ in hoc ſubjecto tentare.

Totum igitur collum & dorſum fomento ex cicuta involvimus.

Bis quotidie Dominus *Haffner* in has fiſtulas & ſinus vi leniſſima tenue infuſum cicutæ injecit.

Ægra vero mane & veſperi ſumſit ſex pilulas.

Primo ſtatim die dolores mitigabantur, & ægra ſine opio dormivit, quod antea nunquam factum erat.

Tertio die advertit chirurgus has fiſtulas jam minorem injectionis copiam recipere.

Decimo die ægra bene habuit, & omnia videbantur ſanari.

Decimo quarto die vix amplius binæ unciæ poterant injici.

Ægra in dorſo tenſiones, ad ſternum ardorem & in faucibus ſiccitatem conquerebatur.

Hinc ſuaſi, ut chirurgus ab injectione infuſi cicutæ abſtineret, & ſolum decoctum hordei cum melle roſaceo leniſſima manu injiceret.

Hoc facto, intra octiduum omnia ſanata ſunt, & fiſtulæ firmas egerunt cicatrices.

Hæc fœmina dein adhuc ſex ſeptimanis in noſocomio morata eſt, & nequaquam vidimus malum recrudeſcere.

CASUS DECIMUS SEPTIMUS.

VIR, cui ex quartana, ſubito ſuppreſſa, durities, unam ſpithamam longa, & ſemi ſpithamam lata, ex anteriore abdominis parte nata eſt, his ſolis pilulis, & interpoſitis quandoque purgan-

purgantibus, ſpatio quatuor menſium in noſocomio integre curatus eſt.

Binos adhuc ſimiles caſus in meo noſocomio habui, quorum curatio his pilulis optime ſucceſſit.

Imo eædem pilulæ ſcirrhum hepatis ſolverunt, & inde natum icterum fugarunt; verum copioſum ſerum lactis ſimul potabatur.

Dum autem poſt febres intermittentes lien inflatur, & ſubſtantia ejus ſpongioſa redditur, tunc ſimiles pilulæ ad curationem parum conferunt; neque alia medicamenta juvant.

CASUS DECIMUS OCTAVUS.

IN viro quinquagenario, ex cataracta in ambobus oculis cæco, & in meo noſocomio ex acuta convaleſcente, pilulæ hæ tantum effecerunt, ut intra

duos menſes non modo ſolus ambulare, ſed & objecta, & colores potuerit diſtinguere.

CASUS DECIMUS NONUS.

VIrgini, 22. ann., ex incipiente in utroque oculo cataracta, viſus adeo debilis factus eſt, ut jam citra ſummam adtentionem vix amplius ſola incedere potuerit.

Ex uſu autem harum pilularum intra binos & dimidium menſes cataractæ penitus diſpulſæ ſunt, & viſus adeo bonus rediit, ut jam fila per ſubtiliſſimarum acuum foramina ducat, & neat accuratiſſime.

Dominus *Leber* hanc Virginem ad *Illuſtriſſimum* VAN SWIETEN adduxit, ut *Ipſe* hiſtoriam audiret, & videret effectum.

CASUS VIGESIMUS.

FOemina, 25. ann., ſtrumam ſcirrhoſam habuit, quæ non tantum anteriorem colli partem occupavit, ſed & in cavum pectoris penetravit, & reſpirationem fecit difficilem.

Uſu harum pilularum, ſpatio quatuor menſium ſtruma partim ſuppuratione, partim benigna reſolutione conſumta eſt, & reſpiratio reddebatur liberrima.

Simul ſanatum eſt profundum & malignum in femore ſiniſtro ulcus, quod hucuſque omnium medicamentorum viribus repugnavit, & diligentiſſimum mei noſocomii chirurgum *Haffner*, ultra ſemi annum defatigavit.

Hæc ſunt experimenta, quæ ego integro cum ſucceſſu inſtitui; alia quidem plura poſſem recenſere, verum, quoniam ad finem perducta non ſunt, ea potius ſilentio prætereunda putavi.

Ne autem mea ſolummodo tentamina adducantur, & ne ego ſolus *Cicero* pro domo mea videar, alia quoque, a *Viris* in arte digniſſimis facta, paucis juvabit enarrare.

Erant tres ſorores, quarum binæ a glandulis colli tumidis & ſcirrhoſis ſuffocatæ ſunt, tertiam autem *Illuſtriſſ. noſtræ Facultatis Præſes Baro* VAN SWIETEN eis pilulis ſervavit, reſtituit.

In ſimili caſu, ubi omnia fere artis auxilia fruſtra ſunt exhauſta, & ubi ipſa vis electrica ſine effectu fuit adhibita, *Perilluſtris* ac *celeberrimus Archiater* KESTLER ex uſu harum pilularum egregium quoque effectum habuit; & nullum unquam malum ſymptoma obſervavit, longo licet tempore quotidie ægræ ſuæ triginta pilulas, quarum quælibet duorum granorum fuit, exhibuerit.

In noſocomio militari, hic Viennæ in Leopoldina ſito, erat miles, cui ex parotide

parotide dextra ſcirrhus tantæ molis excrevit, ut totam ejus lateris faciem ad oculum uſque occuparit.

Scirrhus hic ſummo dolore, colore livido & ſubnigro aliiſque peſſimis ſignis tetrum cancrum minitabatur, & inde timendam tabem.

Doctiſſimus medicus caſtrenſis *Joannes Kollman*, qui huic noſocomio præerat, meas pilulas tunc in uſum vocavit, & externe appoſuit fomentum ex cicuta.

Quo facto, non ſolummodo cancri minas brevi ſuppreſſit, ſed & tumorem ſcirrhoſum fere totum intra aliquot ſeptimanas diſſipavit.

Bonus miles, exiguas ſcirrhi reliquias flocci faciens jam non amplius in noſocomio morari voluit, unde cæteroquin ſaniſſimus adivit exercitum.

Nobiliſſima matrona occultum cancrum in ambabus mammis per tres annos celavit.

Tandem dolores facti ſunt nimium vehementes, hinc inde in mammis tubera livida prodierunt, quæ peſſimam cancri exulcerationem præſagiebant.

His commota Expertiſſimum hujus civitatis medicum practicum *Joſephum Pöck* advocavit, eique ſuum malum detexit; qui his viſis ſtatim concluſerat meas pilulas adhibere; quibus id effectum eſt, ut intra tres ſeptimanas non tantum omnes dolores ceſſaverint, ſed & color ſubniger, & lividus diſparuerit, redieritque color naturalis.

Poſt aliquot dies tubera receſſerunt.

Seſqui menſes ſpatio mammarum durities in ſuperficie cepit molleſcere.

Poſt binos menſes magna duritiei portio in minores moleculas dividebatur, quæ dato purgante evanuerunt, & mammarum moles imminuta eſt.

Hæc matrona, viſo tam præclaro effectu, diligentiſſime & ſumma cum confi-

confidentia has pilulas aſſumſit; atque teſtata eſt, quod non tantum in mammis ſentiret levamen, ſed quod etiam a vomitu & cardialgia, qua antehac aliquoties de die vexabatur, ut & a doloribus rheumaticis, quibus frequenter fuit ſubjecta, ex uſu harum pilularum eſſet libera.

Optimo in progreſſu hujus experimenti morbus acutus inflammatorius ſupervenit, qui lethalis fuit.

Sanguis, in morbo acuto aliquoties e vena miſſus, ſemper lardaceus, & valde denſus fuit; hinc non eſt, cur quidam timeant, has pilulas ſanguinem in putridum liquamen convertere.

Per plures ſeptimanas hæc matrona quotidie triginta pilulas aſſumſit, nec unquam quid mali inde conqueſta eſt.

Ferdinandus Leber, chirurgus noſocomii civici, qui non ſolum ob egregiam ſuam in chirurgia experientiam & dex-

teritatem,

teritatem, ſed & ob promptum erga pauperes æque ac divites officium ſummopere eſt laudandus, his pilulis multa quoque experimenta fecit.

Pertinaciſſimos ſcirrhos in diverſis corporis partibus reſolvit.

Cancros plurimos non modo in mammis ſed & in facie, ad oculos, naſum &c. emendavit, & quoſdam integre curavit.

Omnes ſuos ægros ſub cura illuſtriſſimo VAN SWIETEN oſtendit, ut *Is* certus eſſet de effectu.

Idem *Leber* in variis oculorum vitiis has pilulas bono cum effectu adhibuit, in malis autem inveteratis plerumque fruſtra fuit. Tentare tamen licet.

Nihilominus mecum obſervavit Dominus *Leber*, quod omnes ii, qui in cataracta, aut alia humorum in oculis inſpiſſatione his pilulis uſi ſunt, ſub uſu pejores non ſint facti, licet curam non receperint.

Hinc

Hinc ſimilibus malis hæ pilulæ ſaltem limites ponunt, & experientia docuit, quod tunc binæ, mane & veſperi ſumtæ, ſufficiant.

Effectus autem quandoque valde tardus eſt, & tertio quartove menſe primo fit ſenſibilis; hinc non illico eſt deſperandum, ſi intra paucas ſeptimanas ab his pilulis nil mutatur.

Dum hæc ſcribo, me accedit fœmina (30. aliquot ann.) quam doctiſſimus ac dexterrimus noſocomii ad S. *Marcum* chirurgus *Rechtberger* tribus abhinc menſibus ad me miſit.

Hæc ab aliquibus annis ſcirrhum in mamma ſiniſtra habuit, qui uſu diverſorum medicamentorum cepit vehementer dolere, & minitari cancrum.

Re bene conſiderata ſtatim ter de die exhibui tres pilulas.

Intra paucos dies ſedabantur dolores, ſcirrhus autem immutatus perſtitit.

Senſim

Senſim pilularum doſin auxi, donec ægra octodecim per diem aſſumſit; hac ratione in undecimam ſeptimanam continuatum eſt; & tunc nullam adhuc mutationem in ſcirrho inveni.

Hinc ego de effectu dubitavi; ægra tamen contenta, quod dolores ſilerent, pilulis diligentiſſime uſa eſt.

Decima tertia ſeptimana ſcirrhus cepit emolliri, in partes dividi, & tam ſubito fundi, ut ſpatio decem dierum vix amplius $\frac{1}{12}$ ſuperſit, & quod ſuperſtes tangitur, molle eſt, & paſtaceum.

CA-

CAPUT III.

COROLLARIA.

Corollar. 1.) EX his colligitur, e ſucco cicutæ, lento igne inſpiſſato, parari remedium maxime innocuum, quod in omni temperamento, ætate, ſexu &c. ad ſatis magnam doſin poteſt exhiberi.

Corollar. 2.) Hoc remedium nullam corporis actionem, ſecretionem aut excretionem turbat.

Corollar. 3.) Agit modo inſenſibili, nec alvum, nec vomitum, nec urinam, nec ſudorem movet.

Corollar. 4.) Indurata & ſcirrhoſa in iis etiam caſibus reſolvit, ubi alia medicamenta, maxime penetrantia, nihil efficiunt.

Eſt igitur medicamentum ſumme reſolvens.

Corollar. 5.) Quæ non reſolvit, ea plerumque ad benignam ſuppurationem redigit.

Corollar. 6.) Cancro ponit limites.

Corollar. 7.) Acre cancroſum emendat, fœtorem diſpellit.

Corollar. 8.) Ichorem cancroſum in bonum pus convertit.

Corollar. 9.) Sedat dolores.

Corollar. 10.) Cancrum curat.

Corollar. 11.) Ulcera alias inſanabilia ſanat.

Corollar. 12.) Fiſtulas & ſinus, ad omnia alia remedia rebelles, claudit, conſolidat.

Corollar. 13.) Tumores œdematoſos uſu externo diſſipat.

Corollar. 14.) Viſum, cataracta nondum inveterata, demtum quandoque reſtituit.

Corollar. 15.) Incipientes cataractas aut ſolvit, aut earum progreſſum ſaltem impedit.

M O N I T A.

Uſus docuit :

1mo. FOeminas, quæ ſcirrho aut cancro in mammis laborant, omne manuum exercitium, & celeriorem corporis motum debere evitare.

2do. Aërem tamen ruſticanum, & leniorem in illo motum curam accelerare.

3tio. Nocere iram, triſtitiam, & ſubitum terrorem.

4to. Nocere acida, vinoſa, auſtera, & farinacea, cruda, non fermentata.

5to. Nocere in ſcirrho inveterato, & cancro omnem adtritum, frictionem, & preſſionem.

Hinc duræ & anguſtæ thoraculæ, & aſpera induſia ſunt vitanda.

6to. Nocere violentam tuſſim : etenim ea cancrum excitat, aut reddit

pejo-

pejorem, producit hæmorrhagias, vires debilitat, & hac ratione curam retardat, & fere impoſſibilem facit.

Fœminæ, quæ difficilem habent reſpirationem, & anhelant, atque inter tuſſiendum in cancroſa aut ſcirrhoſa mamma acutiſſimos dolores ſentiunt, mammamque quaſi chorda violentiſſime conſtringi & tuſſi intra pectus trahi putant, plerumque habent pulmones ſcirrhoſos, & ea in parte cum pleura firmiſſime concretos.

Hinc cura difficilior & fere impoſſibilis.

Experientia didici has pilulas phthiſicis nullo modo obeſſe, nec impedire ſputa, ſed ea potius promovere.

QUAE-

QUAESTIONES

IN multis caſibus ſolum ſuccum cicutæ in pilulas redactum hucuſque tentavi, ut hoc modo accurate experirer, quid hic ſolus & ſimplex poſſet præſtare.

Verum quandoque vidi effectum eſſe celerem, quandoque admodum tardum: unde quæritur an in tarda hujus medicamenti actione non poſſit externis remediis effectus diverſa ratione accelerari?

Quæſtio 1ma. An non conveniret aliquoties per diem ad partem affectam calidos vapores decocti cicutæ adplicare?

Quæſtio 2da. An fors eſſet utilius, ſi cataplaſma ex cicuta paratum læſis partibus continuo applicaretur?

 Plura

Plura experimenta demonſtrarunt ſimile fomentum in his circumſtantiis valde utile eſſe.

Sunt tamen ægri, qui hoc nudæ cuti applicatum ferre non poſſunt, hinc:

Quæſtio 3tia. An non præſtaret horum ægrorum cutim emplaſtro diapompholygos tegere, & tectam tali cataplaſmate fovere?

Quæſtio 4ta An, dum ſcirrhum adhuc irritare licet, non prodeſſet, ſi emplaſtrum de cicuta, de ladano, aut de galbano apponeretur?

Quæſtio 5ta. An non requiritur, ut ſub uſu pilularum ægris, quorum vires id ferre videntur, ſæpius detur purgans? etenim materies ſoluta, nulla ſenſibili evacuatione, educitur.

Tentamina, circa hanc quæſtionem in aliquibus ægris facta, ſimile quid ſuadere

ſuadere videntur; interim tamen neceſſitas id non poſtulat.

Quæſtio 6ta. Si caſus obvenirent, in quibus acre cancroſum admodum profundas egit radices, omneſque humores corrupit, & ſolida adeo debilitavit, ut hæ pilulæ ſolæ haud ſufficerent; an tunc non opporteret corticem peruvianum his jungere? ut hac ratione ex utriuſque virtute pararetur medicamentum, quod omni indicationi faceret ſatis.

Neceſſe eſt igitur ut quivis medicus ſymptomatibus ſupervenientibus ſingulari ſua induſtria & judicio obveniat.

His præmiſſis, jam omnes & ſingulos medicos oro, ut hoc extractum, quacunque data occaſione, tentent & adhibeant; ſed obſecro ſimul, ut omne præjudicium omneque invidiarum genus deponant: etenim cogitent ſimilia ſalutem proximi adtinere.

Si ex uſu, quid ſiniſtri experiantur, inquirant ſedulo, an id ex nimia mali vehementia? an ex errore, ab ægro aut adſtantibus commiſſo? an ex ipſo medicamento proficiſcatur? Nec ilico ſine omni judicio & diſquiſitione remedium, tanquam nocivum aut iners, condemnent; ſi vero noverint meliora, ea, non vellem, in favorem hujus remedii, negligerent.

ERRATA.

Præf. pag. 2. lin. 3. lege *deſidero*. p. 8. lin. 18, 19. leg. *intumuit*. p. 15. l. 5. leg. *continuato*. ibid. l. ult. leg. *enarravit*. p. 29. l. 10. leg. *tota*. p. 32. l. 14. poſt emplaſtrum dele ,

Cicuta off: HALL: Aliorum
Germanis Schierling. Gallis, Cigue.
Anglis, Common Hemlock.
Cicuta major C.B: TOUR:
Cicutaria vulgaris CLUS:
Cicuta vulgaris major MORIS:
Conium maculatum LINN:

Auguſtin: Cipps Medicinæ Stud: sculps: Viennæ, et delineavit ibidem 1761

ANTONII STÖRCK,

SACRÆ CÆSAR. REG. APOST. MAJESTATIS CONSILIARII AULICI, ARCHIATRI, ET IN NOSOCOMIO CIVICO PAZMARIANO PHYSICI,

SUPPLEMENTUM NECESSARIUM DE CICUTA,

UBI SIMUL JUNGITUR CICUTÆ IMAGO, ÆRE EXCUSA.

VINDOBONÆ,

TYPIS, JOANNIS THOMÆ TRATTNER, CÆSAR. REGIÆ APOST. MAJESTATIS AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOPOLÆ.

MDCCLXI.

PRAEFATIO.

MAgnorum medicamentorum hiſtorias ſi attente legimus, videmus: de eorum efficacia ſemper & ubique acriter fuiſſe diſceptatum.

Fuerunt medici, qui ea ilico damnarunt, & tanquam noxia proſcripſerunt.

Alii autem, factis contrariis experimentis, ea laudarunt, commendaruntque, ut maxime ſalutaria.

Doctis his litigiis tandem res in ordinem fuit redacta, & recepta in uſum communem.

Idem cum cicuta futurum, clare prævideo.

Interim doleo vehementer, quoſdam viros medicos, in magna dignitate conſtitutos, nunc nimis præcociter & ſevere protuliſſe ſuam contra cicutam ſententiam, eamque, ut plantam venenatam & inutilem, damnaſſe, aliis diſſuaſiſſe.

Sapit hoc nimiam contradicen-

di

di cupidinem, & medicinæ rationali repugnat.

Quod autem omnium mihi acerbiſſimum accidit, eſt: eos experiri ſummos adverſarios, quos magna ſemper pietate colui, quos omni officii genere affeci, & quorum potius fuiſſet, meas tueri partes, quam lædere.

Verum nec inde moveor, nec vindictam ſitio: & ut hi mei adverſarii vere agnoſcant, meum animum propterea nequaquam ab iis eſſe alienatum (licet opinione diſſentiam) has obſervationes in ipſorum honorem ſcribo, ipſis offero, & debita reverentia dedico.

Nec tamen ullo modo eos oro, ut quid in mei favorem faciant; ament tantum veritatem, agant juſtos rei arbitros, & id fateantur ingenue, quod cedit in decumbentis ſalutem.

Inanes quorundam clamores non curo, flocci facio.

Qui foliorum ſtrepitum timet, ne adeat ſylvam.

AP-

SUPPLEMENTUM NECESSARIUM DE CICUTA.

Binis voluminibus jam demonſtravi, confirmavique, quænam inſit cicutæ vis, & efficacia.

Non opus propterea fuiſſet, ut denuo ſuper eadem materia uterer calamo.

Quum vero multi adhuc ſint, qui meæ cicutæ ideam non habent, deque ejus ſpecie, & caractere diſceptant,

 neceſ-

neceſſarium erat, hanc plantam ære excudere.

Ut autem hoc rite, & ad omnium intellectum, facillimum, clariſſimum, & ſine errore fieret, rogavi celeberrimum ac indefeſſum inſtitutionum, & materiæ medicæ Profeſſorem *Crantz*, velit Is hanc herbam in ſuum hortum botanicum ſuſcipere, & accuratiſſimæ expreſſionis gerere curam.

Præſtitit hoc lubentiſſime, & tradidit mihi hanc tabulam, a doctiſſimo Domino *Cipps* Medicinæ Candidato pictam, & ſculptam.

Ex hac quivis in re herbaria vel parum peritus, primo ſtatim intuitu plantam diſtinguet, & ab omnibus aliis dignoſcet.

Extractum vero non ubique ad

meam

meam mentem paratur: ſumunt enim ſucci expreſſi ingentem copiam, eam in vaſe cupreo igne ſatis forti coquunt, fœtor inde ingens longe lateque ſpargitur, avolat, quod eſt optimum; præterea nimium ſollicite ſuccum & extractum purificant.

Fit hac ratione maſſa nigricans, tenax, haud multum fœtens.

Mea autem methodo dum paratur, debet eſſe extractum craſſum, ex fuſco virideſcens, & ingratiſſimum habens fœtorem (qualem mures domeſtici ſpargunt)

Quidam alias herbas cum cicuta miſcuerunt.

Quidam relinquunt herbam recenter collectam in uno cumulo per plures dies, unde flacceſcit, & quæ-

dam pars corrumpitur, ſuccus lenteſcit, fit mucilaginoſus.

Subinde ſuccum expreſſum non ilico igni admovent, ſed per duos ternosve dies exſpectant, donec tempus ipſis commodum, & opportunum videatur; fit tunc in ſucco alteratio, & virtus minuitur.

Hac occaſione putavi: non incongruum fore, ſi iterum adducam quaſdam curationes, quas ſola cicuta ab eo tempore, quo ſecundus libellus prodiit, perfeci.

Brevis ero, ne otium turbem, aut tempus, medicis adeo pretioſum, longa narratione abſumam.

Ubi dico, me *cicutam* dediſſe, ſemper intelligo cicutæ extractum, id noto, ut lites de vocabulo evitem.

nec

Nec ubique medicamenti doſin addidi, quoniam fere ſemper a parva quantitate incepi, & eouſque ſenſim aſcendi, donec ſequeretur bonus effectus, & tunc ſubſtiti, nec amplius doſin auxi.

CASUS PRIMUS.

Vir, triginta aliquot annorum per plures menſes habuit ingentem in abdomine dolorem & continuum ardorem; non appetiit, urina fuit ſtranguriosa, alvus frequens, ſemper pauca, ardens, & cum teneſmo juncta; color faciei pallidus, corpus totum macilentum.

Remedia cujuscunque generis tentata, nil profuerunt, imo turbabatur ſomnus, & incipiebant deficere vires.

Ci-

Cicuta ſola ſpatio trium ſeptimanarum juvit; rediit appetitus, alvus fiebat naturalis, urina libere fluxit, acceſſit totius corporis robur, & perfectæ ſanitatis habitus.

CASUS SECUNDUS.

Juvenis, 15 annorum, jam a tribus annis in gena ſiniſtra geſſit tumorem magnitudine nucis juglandis.

Hunc tumorem penetravit fiſtula, ichorem plorans.

Medici & chirurgi fruſtra ſuam artem hic tentarunt longo tempore.

Data autem cicuta, & diſparuit tumor, & apertura fiſtulæ perfecte coaluit, & ceſſarunt omnes dolores.

CASUS TERTIUS.

Fœmina, 40 aliquot annorum, ultra anni ſpatium, in manu habuit

buit peſſimam ſerpiginem, & cutis in pluribus partibus ad carnem uſque findebatur.

Nec externa remedia, nec interna purgantia & ſanguinem purificantia attulerunt levamen.

Cicuta intra binos menſes ſanavit.

CASUS QUARTUS.

Fœmina, 30 aliquot annorum, in mamma dextra jam a pluribus menſibus ſcirrhum magnæ molis advertit.

Applicabatur emplaſtrum, quo & durities & mammæ volumen augebantur, extenſumque malum fuit infra axillam.

Color fiebat purpureus, hinc inde erant ſtriæ lividæ, & dolor adeo vehemens, ut diu noctuque ægra dormire non potuerit.

Tan-

Tandem tumor elevabatur in tubera, quæ peſſimam exulcerationem minitabantur.

Ego acerſitus rogavi, vellet omne emplaſtrum ſemovere, nihilque adponere exterius præter linteum molle.

Pro interno remedio ſolum cicutæ extractum præbui.

Spatio octo dierum ceſſavit fere omnis dolor, mutatus eſt tumoris color, ſubſederuntque tubera.

Et nona ſeptimana mamma naturalis fuit.

Maxima doſis per diem erat drachma dimidia.

CASUS QUINTUS.

Fæmina, 27 annorum, a viginti tribus ſeptimanis fere omnia ingeſta vomitu rejecit, & fere contabuit.

Me-

Medici, chirurgi, agyrtæ, & vetulæ jam omnia artis auxilia attulerunt citra ullam mali emendationem.

Exhibui extracti cicutæ grana viginti in miſtura quatuor unciarum, ex qua ſumebatur omni bihorio cochleare unum, & brevi ceſſavit vomitus, fæmina appetit, & redeunt vires.

Et jam tertius menſis eſt, quo nec vomitus ſigna advertuntur.

CASUS SEXTUS.

VIr, ſeptuaginta annorum, jam in quintum annum ulcus in brachio habuit; acre tranſſudans vicinas partes continuo arroſit, & excitavit ardentes puſtulas.

Remedia adhibita malum quidem levarunt ſubinde, mox autem iterum ortus eſt pruritus, rupta eſt cuticula, &

& ulcus dènuo cœpit acerrimum ichorem plorare.

Sumpſit dein æger, me ſuadente, omni mane grana ſex extracti cicutæ & totidem veſperi per quinque ſeptimanas, externe applicatum eſt emplaſtrum diapompholygos; & jam nunc in ſextum menſem firmiter clauſum eſt ulcus, & ſenex bona gaudet valetudine.

CASUS SEPTIMUS.

NObilis matrona mammam utramque habuit ſcirrhoſam magnam.

Emplaſtrum appoſitum omnia irritavit, excitavitque dolores magnos.

Papilla mammæ dextræ fuit ſolito duplo major, exulcerata, & continuo ploravit ichorem acrem, erodentem, tumor jam infra axillas extendebatur.

Præ dolore hæc matrona fere nec

lo-

loqui, minus ridere, aut libere reſpirare potuit.

Data cicuta malum mox emendabatur, papilla intra quatuor ſeptimanas ad ſtatum naturalem redacta eſt, & quarto menſe mammæ ambæ fuerunt ſanæ.

Neque opus erat, doſin ultra octodecim grana per diem augere.

CASUS OCTAVUS.

VIr, 30 aliquot annorum, tumorem pugno virili majorem in colli parte dextra habuit jam a longo tempore.

Erat præterea cachecticus, laborabat vehementibus doloribus, qui totum corpus & omnia membra die noctuque torquebant.

Minuebatur propterea appetitus,

& ſupervenit corporis macies, & faciei color ex flavo fuſcus.

Quæcunque ad ſanandum fuerunt adhibita, nil profuerunt.

Quamprimum autem bonus vir me conſuluit, dedi cicutam, qua intra paucos dies omnia mutabantur in melius, & poſt binos menſes aderat ſanitas.

CASUS NONUS.

FÆmina, 36 annorum, ulcera maligna, quæ naſi apicem, naſi alas, & totum oris labium ſuperius profunde exedebant faciemque totam aſpectu turpiſſimam efficiebant, a binis annis habuit.

Et omnes hæ partes erant lividæ, duræ, tumentes, & dolor vehemens noctes inſomnes reddidit.

Ichor continuo emanans partes adjacentes arroſit.

Remedia purgantia, antiſcorbutica, mercurialia, ſanguinem depurantia nil mutarunt, & malum videbatur inde longe pejus fieri.

Adhibita cicuta ichor copioſiſſimus, ſed longe blandior, effluxit, mox partes omnes detumuerunt, dolor evanuit, lividus color mutatus eſt in naturalem.

Spatio trium ſeptimanarum ingens obſervabatur mutatio in melius, & ægra fuit longe robuſtior, pinguior.

Abſtinuit tunc per aliquot tempus a cicuta, verum res mox iterum in pejus ivit, & dolores aucti ſunt.

Quamprimum autem cicuta iterum cœpit uti, omnia mala ſymptomata diſ-

paruerunt, & continuato dein uſu ſesqui menſis ſpatio ulcera cicatrice obducta ſunt, & omnis tumor evanuit.

CASUS DECIMUS.

FÆmina, 32 annorum, a ſex annis habuit dolorem in inguine dextro, aderat præterea ibi tumor durus, & ex utero exſtillavit materies acris, purulenta.

Cauſam hujus mali in ultimum partum rejecit, qui minus felix fuit, & obſtetrix magna vi evulſit placentam.

Nec Balnea nec medicamenta, jam in ſextum annum adhibita, malum mutarunt.

Uſu autem cicutæ ſpatio ſex ſeptimanarum tumor diſparuit, ſilet dolor, & ceſſat fluxus materiei acris.

CA-

CASUS UNDECIMUS.

Homo, 29 annorum, variis malis venereis per multos annos divexatus eſt, nunquam autem integre curabatur.

Glandulæ colli, inguinum, circa aures, ſub axillis &c. demum intumuerunt, multumque dolorem diu noctuque ægro crearunt.

Remedia antivenerea, & in his caſibus alias optima, malum auxerunt, & timenda erat conſumptio.

Unde abſtinuit ab omni remedio ſuadentibus Medicis.

Res inde nec in melius, nec in pejus mutabatur, niſi quod dolores ſubinde fuerint admodum atroces.

Tandem derelictus eſt penitus a ſuo medico ordinario, qui dixit: rem naturæ committeret.

Æger autem in aliquot aliis vidit bonum effectum cicutæ; unde ſpe fretus me acceſſit, rogavitque: an non & ſibi conveniret hoc remedium.

Suaſi illico, & ſpatio duorum menſium erat curatus, & nihil de ſcirrhis ſuperfuit.

CASUS DUODECIMUS.

Virgo, 17 annorum, in tertium annum ſpinam ventoſam habuit in brachio dextro.

Aderant ſimul fœda ibi ulcera.

Remedia fere innumera externa internaque nil effecerunt.

Venter fiebat durus, magnus, membra occupavit dolor dilacerans, acceſſit cachexia, virium dejectio, macies.

Cicuta ſola ventrem ad molem natu-

turalem reduxit, diſpulit dolores, cachexiam, maciem; & ſanavit ulcera, & ſpinam ventoſam.

CASUS DECIMUS TERTIUS.

Puer ſeptem annorum, glandulas omnes colli & circa aures habuit ſcirrhoſas, magnas, dolentes.

Venter præterea quoque durus, & magnus fuit.

Dabantur mane grana ſex extracti cicutæ, & totidem veſperi, celer erat inde effectus, atque omnes tumores intra decem ſeptimanas evanuerunt.

CASUS DECIMUS QUARTUS.

FÆmina, 25 annorum, jam in quartum annum tuſſim vehementem habuit, & pruritum ingratiſſimum per totum corpus.

Subinde per univerſam cutim proruperunt puſtulæ albicantes, pellucidæ, urentes, rodentes.

Longo remediorum uſu tandem cœpit contabeſcere.

Hoc in ſtatu exhihui bis quotidie quatuor grana extracti cicutæ; & mox prodivit ſputis copioſum ac tenaciſſimum gluten, diſparuit pruritus, nunc redeunt vires, bonusque corporis habitus, & adeſt ſanitas.

Hæc doſis non erat augenda, quoniam præſtitit, quod optabatur.

CASUS DECIMUS QUINTUS.

Vir, 60 aliquot annorum, poſt febrem intermittentem habuit ventrem inflatum, hypochondrium dextrum tenſum, durum, faciem flavam non appetiit, membra dolore nocturno

no excruciabantur, & erant emaciata.

Cicuta hunc integre reſtituit.

CASUS DECIMUS SEXTUS.

Seni, 70 annorum, vomitus violentiſſimus, quo jam in tertium menſem laboravit, nullo remedio ſiſti potuit.

Cicuta, in miſtura ſoluta, hunc brevi inhibuit, compeſcuit.

CASUS DECIMUS SEPTIMUS.

Infans, trium annorum rachiticus nec pedibus poterat inſiſtere, nec libere reſpirare.

Cicuta fecit, ut morbus totus diſparuerit, ut infans reſpiret commode, curratque alacriter, cæteroſque ſuos fratres ſanitate ſuperet, ſimiles caſus plures habeo.

In quibusdam quatuor aut ſex grana per diem ſufficiunt, in aliquibus vero debet doſis ad grana decem, duodecim, aut viginti augeri.

CASUS DECIMUS OCTAVUS.

Virgo, 26 annorum, uteri hæmorrhagiis vehementiſſimis ab aliquot annis erat ſubjecta; & fluxu ſanguinis ceſſante prodibat ex utero materies craſſa, ſubflava, acris, omnia erodens.

Alii celeberrimi Medici, egoque longo tempore tentavimus remedia fere innumera, levamen autem inde ægra nullum ſenſit, imo fiebat cachetica, & intumuit.

In caſu adeo rebelli volui experire, quid cicuta ſola efficeret; dedi propterea ter quotidie tres pilulas, quarum quælibet habuit grana tria. Poſt

Poſt paucos dies vidi totius corporis colorem mutari in naturalem, augeri vires, vigere appetitum; prodiitque urina copioſa cum multo glutine.

Intra menſis ſpatium totus morbus jam longe aliam faciem habebat.

Etenim libera erat reſpiratio, quæ antea a minimo motu fere ſuffocabatur, ſiluit anxia cordis palpitatio, & ſomnus fiebat tranquillus.

Quod autem maximum, ceſſarunt uteri hæmorrhagiæ, comparuitque fluxus menſtruus debito tempore, debita copia, & qualitate.

Materies utero effluens nec amplius craſſa, nec acris fuit.

Poſt binos menſes hæc optime ſana omnibus videbatur, & paucum tantum

tum, blandumque ſerum ex utero exſtillavit.

CASUS DECIMUS NONUS.

VIr, ſexagenario major, ſub mento tumorem magnitudine ovi anſerini & lapidis inſtar durum, dolentemque habuit, qui immobilis & immutatus perſtitit, licet remedia interna externaque fuiſſent longo tempore tentata.

Cicuta eum autem ſolvit, diſſipavit ſpatio duorum menſium.

CASUS VIGESIMUS.

FÆmina, 40 annorum, cachectica, melancholica, cœpit ſenſim contabeſere.

Nullum in corpore manifeſtum vitium, quod huic morbo cauſam præberet, poterat detegi.

Fa-

Facies erat terrei coloris, oculi profundi, vox debilis, cordis palpitatio frequens, reſpiratio ex paulo fortiori motu fiebat anxia, brevis; appetitus erat penitus deletus.

Remedia, alias uſitata in ſimilibus caſibus, nullum levamen attulerunt.

Tres autem cicutæ unciæ, ſucceſſive deglutitæ, reſtituerunt appetitum, corporis vigorem, animi hilaritatem; correxerunt cachexiam, & jam hæc fæmina cum omnium admiratione optata ſanitate fruitur.

Cachexia & corporis attenuatio, ſi non pendet a vomica intus latente, aut a corrupto quodam viſcere, cicuta plerumque curatur.

CA-

CASUS VIGESIMUS PRIMUS.

DEcennis puer a ſpina ventoſa per totum corpus & circa omnem fere articulationem, ut & in facie, & circa oculos miſere exulceratus, emaciatus, & totus cacheticus per plures annos varia ab optimis medicis fruſtra aſſumpſit, imo morbus ſemper ruit in pejus.

Data ſola cicuta coaluerunt jam omnia ulcera, nec cicatrices fœdæ ſunt, magna oſſium fragm anteſeceſſerunt, adſunt bonæ vires, naturalis faciei color, & habitus totius corporis eſt ſanus.

Senſim augendo doſin jam per plures ſeptimanas drachmam integram extracti cicutæ quotidie aſſumpſit.

CASUS VIGESIMUS SECUNDUS.

FÆmina, quadraginta major cancro aperto, miſerrime exulcerato, jam in ſecundum annum laboravit.

Uſu interno externoque cicutæ ulcus totum jam fere coaluit.

Erat antea tota macilenta, noctu ſudavit, non appetiit.

Nunc autem adſunt optimæ vires, color faciei bonus, ſomnus tranquillus, abeſt dolor, ceſſavit ſudor, evanuit macies.

Datur jam quotidie drachma una cum dimidia de cicutæ extracto.

In alia fæmina, triginta aliquot annorum, cancrum apertum, magnum, ſolo cicutæ uſu intra ſex ſeptimanas ad exiguam molem redegi; & jam incipit formari cicatrix.

Hi

Hi caſus in civitatis praxi mihi obvenerunt, ea autem, quæ in noſocomio vidi, & quæ certo mira ſunt, & orbis litterati adtentionem merentur, hic referre non potui, quoniam Dominus *Collin*, optimus meus collega, ea fideliter deſcribit, & brevi dabit prælo.

Adeo bonos, & adeo manifeſtos de cicuta in noſocomio effectus quotidie videmus, ut non tantum artis ſtudioſi, ſed alii ignari, qui circa ægros ſunt, mirentur, obſtupeſcant.

Verumtamen ſunt quidam caſus, qui non ſuccedunt.

Morbus enim ſi jam nimium fuerit progreſſus, aut ſi totius corporis habitus fuerit penitus deſtructus, quis eſt, qui curabit? aut quænam Medicina ſanitatem promittet?

Nec

Nos nec facimus, nec cupimus a noſtris medicamentis miracula, ſed adtendimus quouſque poſſimus arte pervenire.

Si obſtaculum invenimus, conſideramus: an id arte ſuperandum; dum id præſtare non poſſumus, agnoſcimus nos eſſe homines, & adhuc multa ignorare.

Nequaquam nobis imaginamur, nos aliis eſſe arte majores, ſed cupimus quotidie vel ab infimis doceri.

Rogamus autem quoque alios, ut eadem mente in nos utantur, ſi erramus, aut erravimus, nobis monſtrent debita amicitia & decenti methodo errorem; & nec erubeſcemus meliora erudiri, nec erimus pertinaces.

COROLLARIUM PRIMUM.

Cicutæ extractum eſt remedium maxime innocuum.

Poteſt, ſenſim augendo doſin, exhiberi per diem ad drachmas duas, tres, quatuorve.

Et tantæ doſis uſus poteſt per plures ſeptimanas tuto continuari.

Non nocet cicuta infantibus, nec pueris, nec mediæ ætatis hominibus, nec ſenibus, nec decrepitis, nec fœminis gravidis, nec embryoni in utero latenti, nec nobili, nec plebejo.

COROLLARIUM SECUNDUM.

Cicuta nec majorem motum, nec in ſanguinis circulo turbam excitat.

Neque refrigerat, nec calefacit.

COROLLARIUM TERTIUM.

Cicutæ extractum eſt medicamentum efficaciſſimum.

Raro tamen alvum movet, & rariſſime vomitum, quandoque tranſpirationem auget, ſæpe autem urinam copioſam & glutinoſam prolicit.

In plurimis tamen ægris nullam excretionem ſenſibiliter auget.

COROLLARIUM QUARTUM.

Cicutæ extractum vim maximam reſolvendi habet, & ibi ſæpe penetrat, & illuc pertingit, quo fortiſſima hucuſque cognita remedia pervenire non potuerunt.

Obſtructa reſerat; hinc ſanguinis circulum turbatum, & impeditum reredigit in ordinem.

Unde languorem, torporem, doloremque in membris (a ſimili cauſa pendentem) tollit.

Mentem reddit ſerenam, corpus ad agilitatem roburque naturale diſponit.

Auget ſecretiones, unde ſæpe aures, nares, os, fauceſque ſiccas, reddit humidas, tranſpirantes.

Viros ſteriles, ob vaſorum immeabilitatem aut obſtructionem, reddit fœcundos.

Fœminarum uterum mucoſum induratumque reſerat, fluxui menſtruo a ſimili cauſa impedito viam pandit, & conceptioni parat locum.

Infantes a rachitide liberat.

Membris ſæpe ſtuporem, frigus, inſenſibilitatem, & marcorem auffert; atque efficit, ut redeat naturalis calor,

lor, muſculorum vigor, & toroſitas, ſenſuſque neceſſarius.

Eadem ratione oculorum vaſa liberat, viſum impeditum reſtituit, diſpellit quandoque amauroſin.

Huic eidem remedio ſæpe ſurditas cedit; ſæpe odoratus perditus ejus uſu iterum reſtituitur; loquela impedita, fit ſæpe libera, diſtincta.

Reſolvendo tollitur ſæpe rheumatiſmus, aut dolor articulorum inveteratus, & pertinaciſſimus.

COROLLARIUM QUINTUM.

Cicuta tumores ab obſtructione ortos ſolvit, funditque ſcirrhos etiam antiquos, & omnibus aliis efficaciſſimis remediis reſiſtentes.

Nec intereſt in quanam corporis regione tales tumores lateant; æquali

vi in omnes partes agit: ſic reſerat glandulas ſublinguales, ſubaxillares, circa aures, in collo, ſub axillis, in pectore, ventre, inguinibus, in ano, uteri vagina, utero, pene, ſcroto, teſticulis &c.

Ventris ſcirrhos ſolvendo ſæpe hydropem curat.

Infantum ventres duros infarctoſque emollit, & ad ſtatum naturalem reducit.

Unde ſæpe cachexiam corrigit, & ipſam phthiſin, aut hecticam febrem fugat, ſanat.

Pulmonum ſcirrhos fundit, producitque ſputum glutinoſum, hinc tollit difficilem reſpirationem, ſudorem nocturnum, tabem.

Ar-

Articulorum tumores diſſipat, & reddit flexilitatem, partiumque motum.

COROLLARIUM SEXTUM.

Cicuta ſubinde fundit cataractas, aut eorum progreſſum impedit.

Et hac ratione viſum conſervat, aut auget, aut perditum reſtituit.

COROLLARIUM SEPTIMUM.

Sanguinis acrimoniam emendat & morbos inde pendentes tollit.

Curat acres fluxiones, ſalſedines, pruritum, ſerpiginem, tineam peſſimam, inveteratam & ad omnia rebellem ſcabiem.

Sanat ulcera maxime maligna, fiſtulas, ſinus,

COROLLARIUM OCTAVUM.

Tollit oſſium cariem, aufert corruptionem; lamellarum ſeparationem adjuvat.

Hinc remedium eſt in ſpina ventoſa.

COROLLARIUM NONUM.

Cancrum curat, aut emendat ejus acrimoniam, puſque bonum inducit, ſopit dolores.

COROLLARIUM DECIMUM.

Remedium eſt contra fluorem album malignum, contra gonorrhæam inveteratam, rebellem.

COROLLARIUM UNDECIMUM.

Vomitum ſiſtit, & pertinaciſſimas cardialgias.

COROLLARIUM DUODECIMUM.

Tollit reliquias ex morbo venereo ſuperſtites, quæ nulli alii remedio cedunt.

CO-

COROLL. DECIMUM TERTIUM.

Cicuta curat morbos, qui poſt malignas variolas ſequuntur.

Ad hoc confirmandum binas mihi hiſtorias ſcripſit celeberrimus hujus civitatis medicus Dominus *Lebmacher*.

Hiſtoria prima eſt de proprio ejus filiolo, quam ita habet: „ chariſſimus „ meus quinque menſium filius, ſa„ niſſimus, vigeſimo ſexto Februario „ anni 1760 variolis corripitur, quæ, „ licet diſcretæ, non tamen adeo bonæ „ indolis erant.

„ His dum nono morbi die ſubita „ diarrhœa accederet, factum eſt, ut „ omnes ſiniſtri lateris puſtulæ a facie „ ad pedem uſque collaberentur, dum „ illæ lateris dextri elevatæ manerent.

„ Dum hæc fiunt, brachium totum „ ſiniſtrum, genu peſque ſiniſter ex- „ tremus mirum in modum intumue- „ runt, cum motus impotentia, & „ dolore ſummo; quem miſellus tri- „ ſtiſſimo ejulatu, ſi attrectaretur, te- „ ſtabatur.

„ Verum hæc mala nullo aperturæ, „ nec natura, nec arte faciendæ, in- „ dicio induſtria dexterrimi chirurgi „ *Leber* quatuor fere menſium ſpatio „ percurata ſunt, ut nullum ſive mo- „ tus ſive alterius actionis impedimen- „ tum ſuperfuerit.

„ Interim cum moroſus puer neque „ in variolis, neque toto alio tempo- „ de ullum medicamentum, ſeu vi ſeu „ fraude aſſumeret, quin illud ſubito „ ore redderet, nec lac maternum cum

„ ci-

„ cibis lacteis demulcendæ cacochy-
„ miæ varioloſæ ſufficeret, ſucceſſu tem-
„ poris totum corpus innumeris, icho-
„ roſis, peſſimis ulceribus a vertice
„ ad plantam uſque ita depaſcebatur,
„ ut præter turgidum abdomen ſola
„ ulceroſa cutis oſſa tegeret.

„ Suo fato in deplorando hoc ſta-
„ tu uſque ad vigeſſimum primum æta-
„ tis menſem, Junium nempe 1761 re-
„ lictus puer nullam omnino ſalutis
„ ſpem dederat, omnibus quotidie in
„ pejus ruentibus. Volui tandem ten-
„ tare quid extractum cicutæ, quo-
„ modocunque ingeſtum, in hoc mor-
„ bo efficere poſſit.

„ Dedi itaque ad initium Junii quo-
„ tidie grana duo unum mane in bacca-
„ rum caffée & hordei toſti decocto

„ te-

„ tenuiori, addito lacte, & alterum „ veſperi, ne adverteret, in potu coccolatæ.

„ Sic ſenſim doſin auxi, ut quotidie grana ſex ſumeret, nulla interim „ habita diœtæ ratione.

„ His factum eſt, ut ulcera bonum „ pus fundere, depurari, conſolidari, „ in toto corpore evaneſcere inciperent, una alterave cruſta in parte „ capillata capitis reſtante.

„ Viribus jam medio Julii ita auctis, „ ut agilis in cubiculo foriſque erecto „ capite, oculis nitidis, apertis, curreret, nec ſolis radios, nec candelæ „ lumen formidans, quod per duos „ menſes ob inflammatos oculos admotis ſemper ad easdem manibus demiſſo capite ferre non potuit.

„ Sic

„ Sic ſenſim moroſiſſimus antea „ puer jam tota fere die ludibundus „ alacriter currit.

Sumpſit autem extracti cicutæ drachmas ſex, nec aliud præterea medicamentum.

Lectores optimi! ſi vel unicus hicce caſus eſſet: an non cicuta maximam laudem mereretur?

Data eſt cicuta infanti extenuato, ulcerato, peſſime cachectico, curatus inde eſt hicce infans.

Eſt igitur cicuta remedium innocens, eſt remedium efficax.

Sunt quidem terribiles in medicina calculatores, qui forſan hanc curationem in decoctum hordei toſti, vel infuſum caffée, vel in coccolatam, vel in vim naturæ ponent.

Ve-

Verum ſciant hi, hunc infantem hos potus jam ante uſum cicutæ aſſumpſiſſe, & tamen res quotidie ruit in pejus, hinc tunc nec vis naturæ egit, nec hicce potus. Sed quam primum cicutæ extractum datum fuit, infans cœpit melius ſe habere.

Unde tibi, cicuta! laus debetur.

Secunda hiſtoria, ab eodem doctiſſimo viro mihi communicata, eſt ſequens:

„ Sub finem Junii 1761 forte con-
„ veni nobilem quandam fœminam
„ viginti trium annorum, quæ octo-
„ decim abhinc annis variolis confluen-
„ tibus laboraverat, quarum triſtes
„ reliquias adhucdum luget; præter
„ amiſſum enim dextrum oculum ul-
„ cus in gena dextra cum tumore duro
„ habet.

„ Va-

„Varia, ut illa narrabat, interna, exter-
„ na ad hoc conſolidandum tentaban-
„ tur remedia; ſed omnia (ipſa quoque
„ ſalivatio) incaſſum adhibita fuerunt.

„ Boni de extracto cicutæ in ſimili
„ etiam morbo ſucceſſus memor eidem
„ hoc remedium ſuaſi.

„ Quæ licet medicamentorum jam
„ pertæſa, annuit tamen.

„ Incepit itaque prima Julii ſumere de
„ cicutæ extracto quotidie grana octo.

„ Ulcus remoto emplaſtro, neſcio
„ quali, linteo, decocto cicutæ madi-
„ do, foveri curavi.

„ Poſt octiduum jam tumor minor
„ molliorque apparuit, & in margine
„ ulceris levia cicatricis formandæ in-
„ dicia videbantur.

„ Interim in medio ulceris hinc in-

„ de

„ de caro fungoſa excrevit, quæ inſperſo cicutæ pulvere abſumpta eſt.

„ Cruſtam vero melle roſarum, cum „ eodem pulvere permiſto, abſtuli, „ quæ toties repetebantur, quoties „ fungoſa caro repululavit.

„ Interea numerum pilularum ſenſim „ auxi ita, ut tribus elapſis hebdomadibus „ jam quotidie grana triginta „ duo ſumeret.

„ In qua doſi hucuſque permanſi „ uno alterove die intermiſſo.

„ Sub hoc tempus tumor, durities „ fere penitus diſparuerunt, ulcus depurari, „ exſiccari, & levi pellicula „ obduci cœpit, jamque ita clauſum „ per ſex hebdomadas manet.

„ Perget hæc fœmina in eadem cicutæ „ doſi, donec firma fuerit cicatrix.

Ab

„ Ab initio Junii hucuſque ad finem nempe Septembris jam ſumpſit uncias „ quatuor extracti cicutæ.

„ Ex nullo alio medicamento per octodecim annos quidquam profecit.

„ Nunc autem uſu cicutæ appeti- „ tum augeri ſentit, pingueſcit, dolo- „ ribus rheumaticis, quibus alias ve- „ xabatur, libera eſt, nec de ulla re „ conqueritur.

An quis ſanæ mentis homo dubitat de cicutæ efficacia?

Cum autem cicuta agat in veneno-ſas variolarum reliquias, oritur quæ-ſtio: an non & in ipſo morbo variolo-ſo, maligno, parca doſi, & prudenti manu atque provido judicio eam ad-hibere licitum eſſet? Naturæ anologum eſt, & infinitis experientiis conſtat ve-

getabilia cujuſcunque generis in noſtro ventriculo poſſe digeri & in inguilinos humores converti; id autem de mineralibus nequaquam verum eſt.

Vegetabilia igitur facilius a noſtra natura feruntur, & longe tutius conveniunt.

Ergo: ſi aliis licuit in viroſa variolarum diſpoſitione mercurio uti, & antimonio, cur non & nobis daretur venia ſine omni conſcientiæ remorſu, ut cicutam tentaremus, dum optima remedia hucuſque cognita nil efficiant? Hi bini caſus a doctiſſimo Lebmacher hic erant maxime neceſſarii ad theſin meam comprobandam.

Habeo & ab aliis tam hujatis, quam exteris medicis pulcherrimas, & feliciſſimas de cicuta hiſtorias, habeo

beo & tales, quæ minus feliciter ſucceſſerunt; verum judicavi omnes has in aliudtempus eſſe aſſervandas.

MONITA.

Hæc corollaria ex repetitis experientiis deducta, confirmataque ſunt.

Rogo tamen omnes, & ſingulos medicos, ne ſibi perſuadeant, me ejus eſſe opinionis, ut credam: hæc generalia eſſe & ubique cicutam debere curare.

Dico & fateor palam: me quoque in omni genere habuiſſe ægros, quibus cicuta non profuit, licet ex morbi ſimilitudine fuiſſet indicata.

Caſus tamen quos enarravi veros eſſe, non credo, erit, qui dubitet.

Si tamen quis de rei veritate am-

bigeret, meamque probitatem ſuſpectam haberet adeat is *Illuſtriſſimum van Swieten*, qui ægrorum nomina habet, habitationiſque locum.

Felicem me! cui ſub *tanti viri* auſpiciis licet facere medicinam.

Vidi ægras peſſimo mammæ cancro laborantes, quas cicuta cito juvit, erant autem plures aliæ, quibus cicuta ſolummodo levamen attulit, non vero eas curavit; aliæ ex uſu cicutæ nullam expertæ ſunt mutationem; una alterave cicutam non potuit ferre.

Idem circa alios morbos, in quibus cicutam laudavi, intellectum volo.

Nam tantum contendo: cicutam quandoque prodeſſe, & mira præſtare, ubi alia medicamenta maxime celebrata, & heroica, nil valent.

Si

Si & alii medici alia adhuc remedia inveniant, poterimus ſucceſſive omnes difficillimos morbos ſanare.

Profecto! mihi gratulor, dum audio, plures eſſe medicos, qui circa diverſa vegetabilia meum exemplum ſequuntur.

Quot adhuc millia plantarum ſunt? quarum virtutes ignoramus. Verum ad has detegendas induſtria, labore, providentia, & animo, ab omni ſecta libero, opus eſt.

Nec jura in verba magiſtri.

Præterea tamen firmiter ſemper in mente erit tenendum: arti & medicamentis eſſe limites.

Cum jam cicuta in eodem morbo quandoque proſit, quandoque autem nil præſtet, certum eſt, debere latere quan-

dam differentiam, cujus ſigna dignoſtica nobis adhucdum deficiunt.

Neque ego ſolus ad ea determinanda ſufficio; atque ideo nequaquam potui hucuſque dare firmas regulas.

Ii autem, qui me adjuvare potuiſſent, debuiſſentque, manum traxerunt de tabula, imo acri diſcurſu, & reiteratis ad artis filios ſermonibus mea opuſcula damnarunt, proſcripſerunt, igne ferroque ea deleta voluerunt.

Heu me! miſera hominum ſors.

Ego in binis meis de cicuta libellis caſus felices, & infelices enarravi, & monui præterea ſemper: citutam non omnibus æque profuturam, dixi jam in ſecundo libello, mihi futurum ſatis, ſi uſu cicutæ unum ægrum ex centum conſervavero & curavero, qui

aliis

aliis medicamentis non potuiſſet reſtitui.

Si ex aliis nonaginta novem medicis quivis tantum præſtiterit, quantum ego, tunc omnes centum reſtituentur.

An quis ſincerius, honeſtiuſque poſſet ſcribere? mundo licet ſua experimenta fideliter & caute proponere, cuivis autem medico liberum dein eſt, velle uti tali remedio, aut velle illud negligere.

Nec honorem, nec gloriam, nec nomen immortale, nec lucrum deſidero, vellem tantum eſſe utilis miſero, & ægrotanti humano generi, vellem calamitates levare, auferre; uti cujusvis medici officium poſtulat, vellem propterea alii me non turbarent.

Aliquot centenas libras extracti ci-

cutæ ægris exhibui, & vera conſcientia affirmo: me nulli unquam nocuiſſe; etenim dum vidi rem bono eſſe in tramite acriter perexi, continuavi, auxi doſin; quamprimum autem obſervavi (quod quidem rariſſime accidit) ægrum inde bene non habere, abſtinui ſepoſuique cicutam. Ita ars jubet.

Cum igitur hoc medicamentum prudenter exhibitum nequaquam poſſit nocere, artis officium exigit, id omnibus plurimum commendetur, ut fiant innumera experimenta, quæ conferantur inter ſe, comparenturque ſecundum omnia ſigna, ſymptomata, eventus; inquirantur dein rationes & cauſæ, cur in eodem morbo quandoque proſit cicuta, & radicaliter

curet,

curet, & cur autem quandoque nil efficiat.

Viſa differentia, inventa rei cauſa clare patebit: quouſque cicutæ efficacia ſe extendat, poteritque dein dari ratio: cur cicuta non in omnibus æqualiter agat, & tunc facile erit determinandum, quibus in caſibus evidenter conveniat, in quibus præſtet nihil.

His in ordinem redactis poterimus iis in caſibus ubi cicuta iners eſt, de alio remedio cogitare.

Tali ratione cum ingenti reipublicæ emolumento limites noſtræ artis ampliores fient.

Ego jam in aliquibus caſibus, ubi cicuta id non præſtitit, quod ex ea ſperavi, aliud remedium adhibui, nec in ſucceſſu inanis fui.

Si hoc non ſufficit: iterum aliud paratum habeo.

Sic per gradus aſcendam, & ſpe maxima fretus ſum, fore ut Deus optimus meos conatus, qui unice in proximi ſalutem fiunt, ſecundet.

Adverſariis meis hic ſancte promitto: me eo majorem in hoc ſtudii genere operam impenſurum, quo magis ipſi conabuntur me turbare, impedire.

Dum recte facio, neminem timeo.

Licet cicuta ſit remedium maxime innocuum, optarem tamen, quivis medicus ſemper a parva doſi inciperet, ſenſimque augeret.

Novimus enim quam miræ & diverſæ ſint hominum idioſyncraſiæ, hinc poſſent quidam eſſe, qui remedium minus ferrent.

Par-

Parva igitur doſi nemo peccabit, quoniam quivis bonus medicus, dum ſiniſtri quid obſervat, abſtinebit a remedio.

Verum bene ſemper eſt conſiderandum: an accidat id ex medicamento: an ex ſymptomatibus morbum concomitantibus, an ex errore in rebus ſex non naturalibus commiſſo.

Sunt qui ex aſſumptis lapidibus cancrorum, qui certo remedium ſunt innocentiſſimum, anguntur, vomunt, febre corripiuntur, incidunt in animi deliquia, cur non & eſſe poſſent, qui, ex latente cauſa, a cicuta male haberent?

Verum an ideo cicuta non eſt medicamentum? an cicuta ideo debet damnari? nemo prudens medicus ita cogitabit.

Si

Si uſu cicutæ ægro cuidam damnum infertur, id profecto (ſi rem medice, & ſtricto ſenſu prehendamus) non in medicamentum applicatum, ſed in errorem applicantis erit rejiciendum.

Sæpe aliena morbo ſymptomata junguntur, hinc tunc requiritur, ut & alia præter cicutam remedia præbeantur

Si ſpaſmi urgent aut convulſiones, tunc deſiderantur nervina, antihyſterica.

Si dolores vehementes ſint, neceſſaria erunt remedia paregorica, opiata; febris magna, & pulſus elevatus refrigerantia, nitroſa exigunt.

In nimia corruptione jungitur cortex peruvianus, aut ſi ſub uſu cicutæ oritur febris intermittens.

Sub-

Subinde purgatione opus eſt, ſubinde venæ ſectione.

Nimius in hunc locum acrimoniæ affluxus fonticulum, aut ſetaceum poſtulat.

Neque externe debet ſemper fomentum aut cicutæ cataplaſma apponi, verum mutanda ea ſunt, ſecundum boni medici aut chirurgi judicium & experientiam.

Si linteis carptis deligentur ulcera, tunc in auferendo debet magna cautela agi, ne adhærentia nudiſſimis vaſculis filamenta vi avellantur, unde poſſent omnia lædi; oriretur haimorrhagia, & inde ſæpe caro fungoſa propululat.

Omnia debent prius leniſſimo cicutæ infuſo, aliove apto liquido humectari.

Sym-

Symptomata magis urgentia ſæpe jubent, ut cicutæ uſus tam externus quam internus interrumpatur pro aliquo tempore, donec hæc curata fuerint, aut ſaltem mitigata.

Qui cicutam non ferunt, cum his palliative eſt agendum, quamdiu aliud remedium ignoramus.

Subinde oſſa, tumores, ſcirrhi in ſuo meditulio maximum habent dolorem; obſervavi ſæpius eo in loco tunc fuiſſe eroſionem corruptionemve; corruptum autem a ſano debet ſeparari, id autem perfici non poteſt, niſi fiat apertura verſus exteriora, hæc quandoque applicatione medicamenti chirurgici, aut inſtrumento chirurgico fieri debet, ſæpe autem ſponte fit ex uſu cicutæ.

Pro-

Prodit tunc ſanies, & fit ulcus cavum.

Rem minus intelligentes credunt talia ab uſu cicutæ fuiſſe corrupta, eroſave, ubi tamen, continuato in eodem caſu cicutæ uſu tam interno, quam externo, ſæpiſſime ſanitas perfecta ſequitur.

Vidi aliquoties ex uſu cicutæ quoſdam in glandulis ſcirrhos eſſe ſolutos, in aliis autem partibus novos comparuiſſe.

Mirum id erat; verum ægri ſemper bene ſe habuerunt, unde pertinaciter idem remedium continuavi, & ægros reſtitui.

Talia peritum nunquam terrent: & ideo nequaquam debemus ilico mutare medicamentum.

In

In victu ſunt farinacea non fermentata vitanda, ut & aromatica nimium acria.

Acida pro condimento conceduntur, prædominantia vero minus conducunt.

Vinum bonum iis, qui aſſueverunt, non nocet.

In parte affecta frictus, aut motus fortior plerumque malum augent.

Si ægri vivant in aëre puro, libero, & ſi mentem quocunque modo erectam, & hilarem conſervent, multum ad curationem confert.

Triſtitia, melancholia, mentis inquietudines curam retardant, impediunt, nova mala producunt, & ſæpe ex ſcirrho faciunt cancrum.

Tem-

Tempus quo cicuta curet, & tumores reſolvat, determinari non poteſt.

Etenim quandoque cito id perficitur, quandoque admodum lente.

Neque ſemper eadem tumorum, ulcerum, cancrorumque natura eſt.

Fœminæ ultra duos annos ob colli tumores dedi cicutam magna doſi, nulla fiebat in his tumoribus mutatio, cum tamen menſtrua longe liberius fluerent, vires eſſent majores, mens alacrior, totuſque corporis habitus longe magis perfectus, rogavit ipſa ægra, ne ſibi negem has pilulas.

Tandem poſt binos & dimidium annos fundebantur tumores, & omnia ad ſtatum naturalem redacta ſunt.

Nec diuturnus uſus nocuit.

Aliam fœminam habeo, quæ ob cancrum mammæ tantum mane ſumit duo cicutæ grana, & ſequitur adeo bona, & celeris mutatio, tumoriſque diminutio, ut adſtantes & ego admiremur, licet fœmina ſit ſeptuaginta annorum.

Urina huic fœminæ copioſiſſime profluit, cum multo glutinoſo ſedimine; dum autem uno die a cicuta abſtinet, pauca eſt urina, nec videtur ſedimentum.

In morbis circa renes, veſicam urinariam, & urinæ vias data cicuta quandoque pulcherrimos præſtat effectus.

Subinde curat urinæ retentionem, ſtranguriam; ſæpe mingendi dolores opio citius ſiſtit.

Nec

Nec in calculi affectionibus contemnendum eſt cicutæ extractum.

Ex his patet dignum eſſe, ut cum cicuta fiant experimenta.

Ego interim nullam ejus virtutem ſpecificam aſſero, ſed ad regulas formandas mutuam bonorum medicorum operam exſpecto.